Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 4 | Łódź, Sroda 4 stycznia 1933 r. | עלפטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך, ז' טבת תרצ"ג | № 4

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

פוילישע נאטע צו ענגלאנד

פראטעסט'רט געגען אויסנוצן דעם ענגל'שן ראדיא אויף אנטי-פוילישע ראפאגאנדע

לאנדאן, 3 (ספ. טעל.)

דער פוילישער אמבאסאדאר אין ענגלאנד סקירמונט האט איבערגעגעבען דעם ענגלישען אויסערן-מיניסטעריום א נאטע, אין וועלכער ער מאכט אויפמערקזאם די בריטישע רעגירונג אויפ'ן פאקט פון אויסנוצען די לאנדאנער ראדיא-סטאציע צו א פיינדליכער פראפאגאנדע געגן פוילן. די נאטע ברענגט א מאל וואס האט פאסירט אין דער סילוועסטער-נאכט, ווען דער ענגלישער „ספיקער" האט געזאגט דורך ראדיא פאלגענדע ווערטער:

איצט טראנסמיטירען מיר דורכ'ן פוילישען „קארידאר", וועלכער צוטיילט דייטשלאנד אויף 2 טיילען. קיין ווארשא, די הויפט-שטאדט פון נייעם לאנד פוילען, וועלכע גיט אויס א דריטעל פון איר בודזשעט אויף אויסצוהאלטען א גרויסע ארמעע.

די פוילישע נאטע פראטעסטירט געגען בענוצען דעם ענגלישען ראדיא צו אנטי - פוילישער פראפאגאנדע און פאדערט. אין אינטערעס פון די גוטע בעציהונגען צווישען ביידע לענדער, אז דער אינצידענט זאל אויסגעפארשט ווערען, כדי אזעלכע זאכען זאלען זיך מעהר נישט איבער'חזרן.

ערמארדעט אוז בערויבט א יודישען סוחר אין לובלין

לובלין, 13 (ספ. טעל.)

לעבען דארף פאלניבקא זענען באנדיטען אנגעפאלען אויף א פוהר מיט יודישע סוחרים, וועלכע זענען געפאהרען פון זאמאשטש. דער יודישער סוחר בלייכער איז דער'הרג'עט געווארען. דער פיהרמאן איז שווער פערוואונדעט געווארען. די באנדיטען האבען צוגערויבט די גאנצע סחורה.

זאל פילהארמאניע

נארוטאוויטשא 20

דינסטאג, דעם 10 יאנואר 1933, 9 א זייגער אווענד

גרויסער דיסקוסיע-אווענד איבער'ן פאמיליען-לעבען

א. ג.

דער צווישן מאן און פרוי

ווער איז גערעכט?

עס וועלען רעפערירען די בעריהמטע יודישע שריפטשטעלער:

יואל מאסטבוים
מלך ראוויטש
אהרן צייטלין

טעזען:

1) דער ריטער, דער הערשער און דער דאן-זשואן; 2) די „פרייע ליבע" פון דער פרינצעסין און די ליבע פון דער איינפאכער פרוי; 3) ווי זעהט אויס די פאמיליע היינט און ווי אזוי איז דער וואונש, אז זי זאל אויסזעהען? 4) וואס זאגט דער דאקטאר צו די היינטיגע פערהעלטנישען צווישען מאן און פרוי? אויף דער גרעניץ פון געשלעכטס-פראבלעם און סאציאלען פראבלעם. — די בעוועגונג פאר געשלעכטס-רעפארם אין אייראפא און אמעריקא. — פרוי, געזעלשאפט און קומענדיגער וועלט-קריג. — פרויען-פראגע, יודען-פראגע, ארבייטער-פראגע. — פאר און נעגען די מאדערנע טענדענצען פון פאמיליען-לעבען. — די אייביגע צוויי און זייער בענקשאפט צים דריטען. — די סעקונדאנטען פון דעם דועל און די דועלאנטען; 5) עמאנסיפאציע; 6) צי איז מעגליך א אמת'ע פערשטענדיגונג צווישען מאן און פרוי? שלום-וואָרט.

אויגען-קליניק

מיט שטענדיגע בעטען פון

Dr. B. Donchin

פיעטריקאווער 90, טעל. 221-72

נעהמט אן שטענדיגע אויגען-קראנקע (צוועק אפע-ראציע א.ז.וו.), ווי אויך אמבולאטארישע פון 9—1 און פון 4 ביז 7.30 אווענד.

1604

Dr. Wajnberg

ספעצ. פון הארץ-און לונגען-קראנקהייטען

ציגעל-גאס 11, טעל. 126-02

נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—4 און 8—9 אוועגד.

Dr. I. Czarnożył

צוריקגעקעהרט.

אל. קאשטשושקי 69, טעל. 224-94.

עמפפאנגט פון 9—10.30 און פון 4—6 נאכמיטאג.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען דאנק דעם ה' דאקטאר

עליאש גוטמאן

26 גדאנסקא 26

פאר זיין פולשטענדיג אויסקורירען אונזערע 2 קינדער פון א שווערער קראנקהייט. מיר ווינשן איהם גרויס ערפאלג אויפ'ן מעדיצינישען געביט.

מיט אכטונג

עלטערן ווייסמאן, פאדזשעטשנא 12.

פאר גאלד, בריליאנטען, בישוטעריע

און לאמבארד-קוויטען

צאהלט די העכסטע פרייזען

אייזידאר פיאלקא, פיעטריקאווער 7

אכטונג! זעהר וויכטיג! אכטונג!

קאלאניאל-קליינהענדלער

אלע קאלאניאל-סוחרים, וואס האלטען פאפיראסען און עס שטעהט זיי פאר היזק צו האבען צוליב דם פרייז-דיפערענץ ביי די פאפיראסען, וואס ס'איז זיי געבליבען נאך דעם 1-טען יאנואר, ווערען געבעטען אין זייער אייגענעם אינטערעס זיך צו מעלדען היינט, מיטוואך פון 7 ביז 7.30 אין אוועגד אין צענטראלען קליינהענדלער-פעראיין, פאמארסקא 15, וואו מען וועט זיך בעמיהען דעם דיפערענץ צוריק צו בעקומען. גלייכצייטיג וועט בעהאנדעלט ווערען די בעקער-פראגע און שטעמפלען די וואגען און געוויכטער.

מיט אכטונג די פערוואלטונג.

בעמ.: ס'איז אונבעדינג נויטיג מיטצוברענגען דאס איינקויף-ביכעל פון 1932.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס דער שווערגעטראפענער

פאמיליע גראסס,

צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון זייער טייערע און אונפערגעסליכע טאכטער

נ"ע טויבעלע

זייט געטרייסט מיט המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.

דאס פערסאנאל

פון דער פירמע י. גראסס

לאדז, נאוואמיעיסקא 11.

5710

אונזער תשוב'ע פערוואלטונגס מיטגלידער

ברידער יאבלאנסקי

צוליב'ן טויט פון זייער אונפערגעסליכען

פאטער נ"ע

דריקט אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל

די פערוואלטונג און פערסאנאל

פון קאלאניאל-הענדלער-פעראיין

שרודמיעסקא 20.

5772

קיין שום קאמפראמיסען

וועט היטלער נישט שליסען מיט גענ. שלייכער

בערלין, 3 (ספ. טעל.)

היינט האט זיך דאס ערשטע מאל געוויזען אין בערלין די אויסגאבע פון צענטראלען היטלעריסטישען ארגאן „פעלקישער בעאבאכטער". וועלכער איז בעשטימט פאר מערב - דייטשלאנד. אין ערשטען נומער פון דער דערמאהנטער צייטונג איז פערעפענטליכט היטלער'ס פראגראם - ארטיקעל, אין וועלכער ער בעטאנט, אז ער וועט נישט מותר זיין אויף די רעכט צו רעגירען פאר דער נאציאנאל-סאציאליסטישער פארטיי. היטלער ווארפט אפ יעדען קאמפראמיס מיט שלייכערס קאבינעט און זאגט אז דאס קומענדיגע יאהר וועט זיין א פעריאד פון פערשטארקטען קאמף פאר פערווירקליכען די אידעע פון די נאציאנאל-סאציאליסטען.

פראצעס געגען ווארשאווער טראמוואי-ארבייטער

פאר אנפיהרען מיטן לעצטען שטרייק

ווארשא, 3 (טעלעפאניש)

נעכטען האט זיך אין ווארשא אנגעהויבען דער פראצעס געגען 12 טראמוואי-ארבייטער, וועלכע האבען אנגעפיהרט מיט דעם לעצטען טראמוואי-שטרייק אין ווארשא, זיי ווערען אלע בעשולדיגט אין קאמוניזם.

פערפלייצונג אין סעווילא

פאריז, 3 (ספ. טעל.)

אין דער געגענד פון סעווילא איז געקומען צוליב די אפטע שטארקע רעגענס, צו א פערפלייצונג. די ארבייטען אין פארט זענען איבערגעריסען געווארען, עטליכע זעגעל-שיפען זענען אונטערגעגאנגען, פיל דערפער אין דער געגענד פון סעווילא זענען פערפלייצט געווארען, די נידריגע ערטער פון סעווילא אליין זענען פערפלייצט.

יוגאסלאוויע איז אומרוהיג

צוליב דער איטאליענישער אקציע אין אלבאניען

לאנדאן, 3 (ספ. טעל.)

דער יוגאסלאווישער געזאנדטער אין לאנדאן דזשוריטש, האט בעזוכט דאס ברי‌טישע אויסערן-מיניסטעריום און ערקלעהרט, אז יוגאסלאוויען איז שטארק בעאונרוהיגט צוליב דער אקציע פון איטאליען אין אלבאניען.

אין צוזאמענהאנג דערמיט וואס אלבאניען האט נישט די מעגליכקייט צוריקצוצאהלען איטאליען די הלואה, האט די איטאליענישע רעגירונג פארגעשלאגען אלבאניען צו שליסען א צאל-אוניע. יוגאסלאוויען קען נישט אנערקענען אזא צאל-פעראייניגונג און וואלט געוועזען געצוואונגען צו א שאר‌פען פראטעסט. יוגאסלאוויען האלט, אז זי וועט געשטיצט ווערען דורך ענגלאנד אין דער דאזיגער פראגע.

שפאנישע קאמוניסטען

גרייטען זיך צו א רעוואלוציע

פאריז, 3 (ספ. טעל.)

פון בארצעלאנא מעלדעט מען, אז די קאמוניסטען האבען געהאט בדעה מיט דער הילף פון מיליטער צו בעהערשען דעם פאליצ-פלאץ פראט נעבען בארצעלאנא און שאפען אנ'ארבייטער און סאלדאטען-ראט, דאס האט געזאלט געשעהן זונטאג. אין דער לעצטער מינוט, האבען די זעלנער, וואס האבען געזאלט אנטיילנעהמען אין דער פערשווערונג חרטה בעקומען און ארויסגעגעבען די קאמוניסטישע פיהרער. ס'זענען ארעסטירט געווארען 7 קאמוניסטען.

אפעלאציע-פראצעס פון די צענטראלעוו-מאניפעסטאציעס

איז נעכטען אפגעלעגט געווארען

ווארשא, 3 (טעל.)

היינט האט געזאלט פארקומען דער אפעלאציע-פראצעס געגען די פער'משפטע אין ארגאניזירען די מאניפעסטאציעס אין ווארשא בעת דעם צוזאמענפאהר פון „צענטראלעוו".

צווישען די בעשולדיגטע האט זיך נישט געשטעלט פרוי ד"ר בודזינסקא-טיליצקא. איהר פערטיידיגער אדוו. סטערלינג האט איבערגעגעבען דעם געריכט א צייגניש פון א דאקטאר. אז פרוי טיליצקא געפינט זיך אין שפיטאל, וואו זי וועט נאך בלייבען צוויי וואכען.

דער אדוואקאט בעט דעריבער אפצולעגען דעם פראצעס, כדי די אנגעקלאגטע זאל קענען אנטייל - נעהמען אין פראצעס, כדי צו נעמען ערקלעהרונגען.

דער פראקוראר איז געווען געגען אפלעגען דעם פראצעס. דאס געריכט האט אבער מסכים געווען מיט די אויספיהרונגען פון אדוואקאט סטערלינג און דער פראצעס איז אפגעלעגט געווארען.

דער נייער פראנצויזישער באטשאפטער פון רוים הענרי דע זשובענעל

פלוצלינג געשטארבען אין צוג אויף דער סטאציע אטוואצק

א לאדזער יודישער סוחר

ווארשא, 3 (טעלעפאניש)

אין אטוואצק האט געווײלט אויף קוראציע דער לאדזער יודישער סוחר משה שמואל קירשטיין פון פולנאצנע 22. נעכטען האט ער געוואלט אין בעגלייטונג פון זיין איידעם מיראוויטש אהיים פאהרען קיין לאדז, זיצענדיג שוין אין צוג אויף דער סטאציע אין אטוואצק איז איהם פלוצלינג נישט גוט געווארען און נאך איידער ס'איז אנגעקומען מעדיצינישע הילף איז קירשטיין געשטארבען.

פאליטישער קריזיס אין אירלאנד

דע-וואלערא פונאנדערגעלאזען דעם פארלאמענט

לאנדאן, 3 (ספ. טעל.)

פון דובלין ווערט געמאלדען, אז די איגנערליך-פאליטישע סיטואציע אין אירלאנד האט זיך שטארק פערשארפט. דער פרעמיער דע-וואלערא האט היינט ערקלערט, אז דער פארלאמענט וועט פונאנדערגעלאזען ווערען. נייע וואהלען וועלען פארקומען דעם 24 יאנואר און די ערשטע זיצונג פון פארלאמענט דעם 8 פעברואר. דע-וואלערא'ס שריט איז אנ'ענטפער אויף די דראהונגען פון דער לייבאר-פארטיי, אז זי וועט איבערגעהען צו אפאזיציע אויב די לוינען פון די בעאמטע וועלען רעדוצירט ווערען.

גרויסע אנטי-פוילישע דעמאנסטראציעס

ווערען צוגעגרייט אין דאנציג

דאנציג, 3 (ספ. טעל.)

די האקאטיסטישע עלעמענטען אין דאנציג גרייטען צו גרויסע אנטי-פוילישע דעמאנסטראציעס. דעם 10 יאנואר דארפען פארקומען גרויסע מיטינגען און דעמאנסטראציעס, אויף וועלכע ס'וועלען אנגענומען ווערען רעזאלוציעס אנצושליסען פאמערן און דאנציג צו דייטשלאנד.

דעם 11 יאנואר וועט פארקומען א לופט-דעמאנסטראציע, איבער דער שטאט וועלען זיך בעווייזען עראפלאנען מיט אויפשריפטען „דאנציג בלייבט ביי דייטשלאנד".

די דעמאנסטראציע פון 10 און 11 יאנואר וועלען אנ'אנהויב פון א גרויסער אקציע, וועלכע די דייטשע האקאטיסטען נעהמען אן געגען פוילען.

Dr. med. H. SZUMACHER

הויט און וועגערישע קראנקהייטען

האט זיך איבערגעצויגען אויף

פיעטרקאווער 56, טעל. 148-62

נעהמט אן טעגליך פון 1½ ביז 5½ נאכמיטאג; זונטאג און אנדערע תנאות פון 3 ביז 6 נאכמיטאג.

Dr. med. RACHELA LEWI

ספעצ. קינדערקראנקהייטען

האט זיך אריבערגעצויגען

אויף שרודמיעסקא 27

(פריהער ציגעל-גאס 6) טעל. 142-72.

קופאן נומער 9

צום קאנקורס פאר די לעזער פון „נייעם פאלקסבלאט"

די זוכי-בגורל בעקומען אומזיסטע רייזע דירה, ערשטקלאסיגע בעשפייזונג און אריינגאנג אויף אלע אימפרעזעס אויף דער גראנדיעזער ווינטער - מכביה'דע קיין זאקאפאנע.

א בילד פון דער גרויסער פערפלייצונג פון טייך מעסיסיפי

די אקציע געגען יודישען אגראנאם סאלאמאן דיק

צוליב זיין פוילישער מלוכה-אנגעהעריגקייט

בערלין, (יט"א). די נאציאנאל - סאציאליסטען, בעזונדערס דער היטלעריסטישער „אנגריף", האבען דיזען א געוויסער צייט געגען דעם אגראנאם סאלאמאן דיק, דירעקטאר פון דער זידלונגס-געזעלשאפט, וועלכע ווערט סובסידיאנירט דורך דער מלוכה און פאדערן צו בעזייטיגען דיק'ן פון זיין אמט, ווייל ער איז נישט קיין דייטשער בירגער. די דאזיגע העצע האט שוין געבראכט געוויסע רעזולטאטען, ווי עס איז צו זעהען פון אפיציעלען קאמוניקאט פון דער קאמיסארישער רעגירונג, אין וועלכען עס ווערט צ.ט.א. אנד. געזאגט:

„דער פון גאליציען שטאמענדער דיפלאמירטער אגראנאם סאלאמאן דיק וואוינט אין דייטשלאנד אהן איבערהער זייט 1907. אין די יאהרען 1915—1917 האט דיק אנגעפיהרט מיט די ארבייטען פון אויסטריקענען בלאטעס אויף מלוכהשען באדען און איז פאר זיינע לייסטונגען דעקארירט געווארען מיט דעם „פערדינסט-קרייץ פאר קריגס-הילף". דיק איז געוועזען עסטרייכישער בירגער און האט אין תספם מיט'ן שלום-טראקטאט ערהאלטען די פוילישע בירגערשאפט. אין דעם קאמוניקאט ווערט דעם דירעקטאר דיק געמאכט א פארוואורף, דאס ער האט זיך נישט בעמיהט צו בעקומען די דייטשע בירגערשאפט. אין יאהר 1920 איז סאלאמאן דיק בעשטימט געווארען אלס דירעקטאר פון דער זידלונגס-געזעלשאפט, וואס איז געגרינדעט געווארען לויט דער איניציאטיווע פון פראפ. פראנץ אפענהיימער, כדי אויסצופרובען אין דער פראקטיק זיין קאנצעפציע פון קאאפעראטיווע לאנדווירטשאפטען. די דערמאהנטע זידלונגס-געזעלשאפט בעזיצט א קאפיטאל פון איין מיליאן מארק, דערפון איז א האלב מיליאן געגעבען געווארען דורך דער פרייסישער רעגירונג.

באכדעם ווי די פרייסישע רעגירונג האט זיך דערוואוסט וועגען דעם, אז ד"ר. סאלאמאן דיק איז א פוילישער בירגער און אז זיין ברודער ד"ר פרידריך דיק, וועלכער איז אויך בעשעפטיגט אין דער דערמאהנטער זידלונגס-געזעלשאפט, איז פארזיצער פון „פוילישען קלוב" אין בערלין, האט זיך דאס פרייסישע מיניסטעריום געווענדעט צום אויפזיכטס-ראט פון דער סובווענציאנירטער זידלונגס-געזעלשאפט מיט א פארשלאג צו בעזייטיגען דעם ד"ר. דיק פון זיין אמט אויפ'ן סמך פון ענטשפרעכענדען פאראגראף פון „געזעץ וועגען געזעלשאפטען מיט בעגרענצטע גאראנטווארטליכקייט".

דער פארשלאג איז אבער דערכ'ן אויפזיכטס ראט נישט אנגענומען געווארען. דער קאמיסארישער מיניסטער פון פרייסישען מיניסטעריום פאר לאנדווירטשאפט שטעהט ווייטער אויף דעם שטאנדפונקט, אז ד"ר. דיק קען נישט בלייבען אויף זיין אמט און מאכט אין דער ריכטונג ווייטע"ע שריט".

מען דארף צוגעבען, אז א חוץ דער פרייסישער מלוכה'שער זידלונגס-טעטיגקייט איז ד"ר. דיק טעטיג אויך אויפ'ן געביט פון יודישע קאלאניזאציע אין ארץ-ישראל און דייטשלאנד. ער איז געווען דער לייטער פון דער קבוצה מרחביה אין א"י, דעם ערשטען קאאפעראטיווען ישוב לויט די פרינציפען פון פראפ. אפענהיימער. ד"ר. דיק איז אויך דער מיטגרינדער און ביז לעצטענס אויך פערוואלטער פון דער געזעלשאפט „יודישען לאנד-ארבייט", צו וועלכער עס געהערט די גוט גראס-גאגלאוו.

דער „פוילישער קלוב" אין בערלין, בראש פון וועלכען עס שטעהט ד"ר פרידעריך דיק, טראגט א ריין געזעלשאפטליכען כאראקטער, און האט זיך צוו. אנד. געשטעלט פאר אנ'אויפגאבע אויסצוגלייכען די געגענזאצען און צייטווייליג געשפאנטע בעציהונגען צווישען דייטשלאנד און פוילען. צו דעם דאזיגען קלוב געהערען כמעט אויסשליסליך פערזאנען פון יודישען גלויבען.

די קאנפערענץ פון פינף מלוכות

וועט זיך נישט צונויפקומען

לאנדאן, 3 (ספ. טעל.)

ווי ס'מעלדעט דער „דיילי טעלעגראף" וועט די קאנפערענץ פון 5 מלוכות – וואס איז געפלאנט געווארען דורך מאקדאנאלד וועגען פעסטשטעלען די איינצעלהייטען פון דער באוואפנונגס-גלייכהייט פאר דייטשלאנד – נישט פארקומען. נישט באנקור אין נישט שלייכער זאגען נישט מסכים געווען צו קומען צו דער ראזיגער קאנפערענץ. באנקור האט אויך דער ראזיגער קאנפערענץ נישט געוואלט זיין צוזאמען פוילען און טשעכאסלאוואקיי.

דער אפמאך מיט „סאוו-פאלטארג"

וועט פערלענגערט ווערען

וו א ר ש א, 3 (טעל.)

אין ווארשא ווערען ווייטער געפיהרט אונטערהאנדלונגען מיט סאוויעטישע פארשטעהער וועגען פערלענגערן דעם אפמאך מיט „סאוופאלטארג" אויף ווייטערדיגע צוויי יאהר.

פוילישע פארשטעהער

אויף דער פינאנץ-קאנפערענץ אין גענף

וו א ר ש א, 3 (טעלעפאניש)

דער הויפט-דירעקטאר פון באנק-פאלסקי ד"ר לעאן קאראזסקי פאהרט ארויס קיין גענף אויף דער זיצונג פון פינאנציעלע עקספערטען, וועלכע דארפען צוגרייטען די טאג-ארדנונג פון דער וועלט-שאפטליכער קאנפערענץ.

אויף דער זיצונג פון פינאנץ-קאמיטעט פון דער פעלקער-ליגע פאהרט ארויס ד"ר פעליקס מלינארסקי.

נפטר געווארען דער וואלאמינער רבי

וו א ר ש א, 3 (טעלעפאניש)

היינט אין אווענד איז פלוצלינג געשטארבען דער וואלאמינער רבי אין עלטער פון 59 יאהר. דער נפטר איז געווען 31 יאהר רבי. ער האט איבערגעלאזען 12 חיבורים. דער נפטר אלתר ישראל שמעון פערלאוו האט 2 זוהן רביים אין אמעריקא און 2 זוהן רביים אין ענגלאנד.

„פועלי-אגודת ישראל" אין פוילען

צום אינטערנאציאנאלן ארבייטס-אמט

ו א ר ש א (יט"א) אין צוזאמענהאנג מיט דער פארשטעהענדער סעסיע פון אינטערנאציאנאלען ארבייטס-אמט, וועלכע קומט פאר דעם 10-טען ה. ח. אין גענף, אויף וועלכער עס וועט בעהאנדעלט ווערען די פראגע פון איינפיהרען אין אלע לענדער א 40-שעה'דיגע ארבייטס-וואך. האט די „פועלי-אגודת-ישראל-צענטראלע" אין פוילען איבערגעשיקט קיין גענף, אנ'אויספיהרליכען מעמאריאל, אין דעם מעמאריאל ווערט אנגעוויזען, דאס צוליב סאציאלע און רעליגיעזע מאטיווען שטיצען די פועלי-אגודת-ישראל" דעם אויבענדערמאנטען פראיעקט.

אויסער דעם, ווערט אין אויבענדערמאנטען מעמאריאל געפאדערט צו אנערקענען דעם שבת און זונטאג אלס געזעצליכע רוה-טעג, דערביי זאלען די ארבייטס-לוינען נישט רעדוצירט ווערען.

אמבאסאדאר פאטעק אין אמעריקא

וועט קאנפערירען וועגען פוילישען מלחמה-חוב

וו א ר ש א, 3 (טעלעפאני).

אין צוזאמענהאנג מיט'ן ארויספאהרען פון אמבאסאדאר פאטעק קיין אמעריקא, דערוויסען מיר זיך, אז מינ. פאטעק וועט דורכפיהרען א רייה געשפרעכען מיט אמעריקאנער דעצידירענדע פאקטארען וועגען דעם פוילישען מלחמה-חוב. מינ. פאטעק וועט אין פעברואר צוריקקומען קיין ווארשא און אפגעבען א בעריכט וועגען די דאזיגע געשפרעכען.

סאוויעטישער אייזברעכער „מאליגין"

געפינט זיך אין גרוים סכנה

בערלין, 3 (ספ. טעל.) פון קאפענהאגען מעלדעט מען, אז דער סאוויעטישער אייזברעכער „מאליגין" האט זיך צוזאמענגעשטויסען אויפ'ן אייז אקעאן מיט אנ'אייזקריע און האט אנגעהויבען צו זינקען. אויפ'ן אייז-ברעכער געפינען זיך אריבער 100 מענשען. צו הילף „מאליגינען" איז אויך געקומען דער אייזברעכער „לענין". ביז איצט האבען די ראדיא-סטאנציעס געהאט א קאנטאקט מיט דער זינקענדער שיף. פון היינט אינדערפריה אן האט „מאליגין" אויפגעהערט צו ענטפערען אויף סיגנאלען.

פוילען וועט אונטערשרייבען האנדעלס-אפמאכען מיט איטאליען, ענגלאנד און עסטרייך

וו א ר ש א, 3 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אין דער נאהענטסטער צייט וועלען פערענדיגט ווערען די ארבייטען פון צוגרייטען האנדעלס-טראקטאטען, וועלכע פוילען דארף שליסען מיט ענגלאנד, איטאליען און עסטרייך.

ענטלאפען 20 פאליטישע ארעסטאנטען פון א שפאנישער טורמע

פאריז, 3 (ספ. טעל.) פון מאדריד מעלדעט מען, אז בעטען אינדערפריה זענען פון דער טורמע און פארט ווילא-קיסנעראס אין דער פראווינץ ריא-דע-ארא (מערב-אפריקא) זענען מיט א שיף ענטלאפען 20 פאליטישע ארעסטאנטען, וועלכע האבען גענומען אנ'אקטיווען אנטייל אין דער פערשווערונג, דעם 10. סעפטעמבער אין שפאניען.

די דייטשע קריגס-שיף „שלעזיען" האט בעזוכט איסלאנד

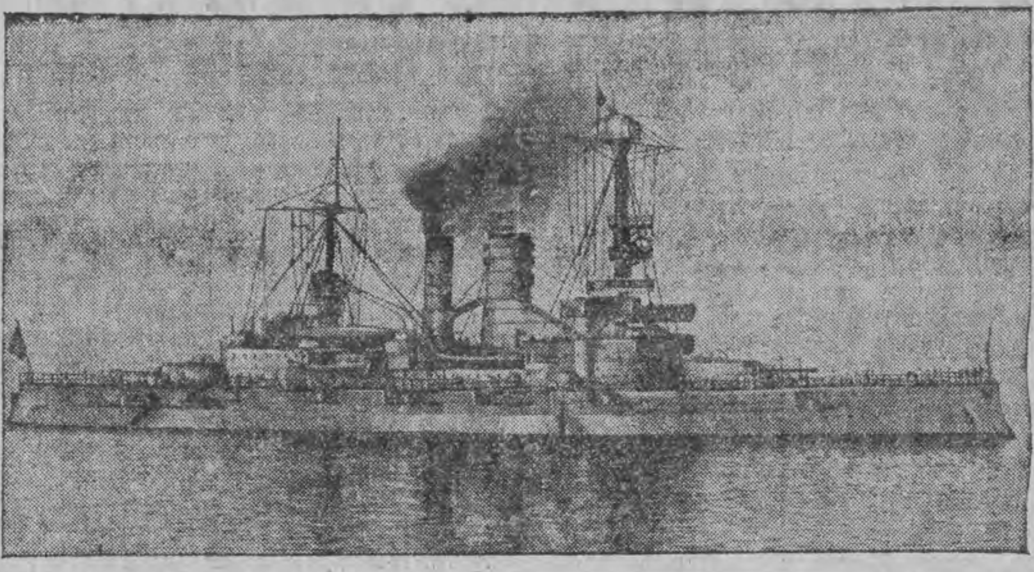

יודישע פערספעקטיווען אין דייטשלאנד אויפ'ן יאהר 1933

בערלין (יט"א) אין א געשפרעך מיט'ן בערלינער יט"א-פאר שטעהער האבען גוט-איבערצייגטע ליבעראלע פאליטיקער מיטגעטיילט, אז דאס יאהר 1933 וועט וואהרשיינליך ברענגען די היטלעריסטען ענטשיידענדע מפלות, ווייל עס כערשווינדט אלץ שטארקער דער צויבער פון דער היטלעריסטישער פראזעאלאגיע פאר די מאסען. צו דער מערקבארער אויסניכטערונג האט מיטגעווירקט דער דרעדנער געהיים-מארד.

עס איז בעמערקענסווערט, דאס היטלערס ביי יאהר-ווענדונג ענטהאלט נישט קיין זיג-צוזאגען און רעכענט בלויז אויס איינציגע ערפאלגען אין יאהר 1932, דערווייטער די בעזייטיגונג פון יודישען ווירטשאפטליכע-פראפעסיאנט ווייט. א חוץ דער אויפפאדערונג „נישט צו גלויבען דער יודישער פרעסע", ענטהאלט נישט היטלערס ביי-יאהר-ווענדונג קיין שום אנטי-יודישע מאמענטען.

דער „צענטראל-פעראיין" און דער פערבאנד פון יודישע פראנט-זעלנער מאכען פארבערייטונגען צו גרויסצוגיגע אויפקלערונגס - קאמפאניעס אין יאהר 1933.

דער בערימטער אילוסטראטאר דארע

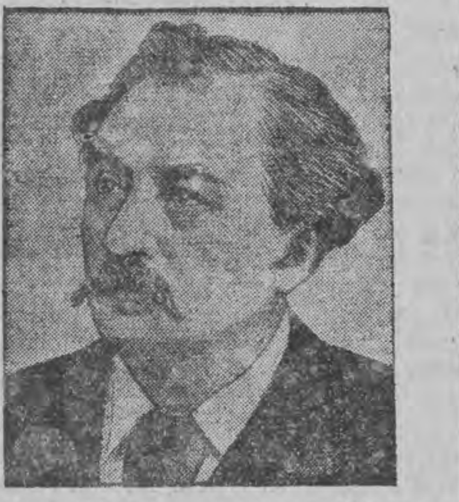

צו זיין 100-טען געבורטסטאג און 50-טען יארצייט.

צאהל ארבייטסלאזע אין פוילען

וו א ר ש א, 3 (טעל.)

לויט אפיציעלע ציפערען האט די צאהל ארבייטסלאזע אין פוילען, וואס איז רעגיסטרירט געווארען דעם 31 דעצעמבער אין מלוכה'שען ארבייטס-פערמיטלונגס - ביורא בעטרעפען 220,345 פערזאן.

אפצאהלען פאר מאהן-צעטלען

וו א ר ש א, 3 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). דער מיניסטאר-ראט האט געענדערט דאס בעהמען אפצאהלען פון אויספאדערונגען אויף אינצאהלען שטייערן, אויף א סומע ביז 1 זל. 50 גר. וועט מען נעהמען פאר דעם מאהן-צעטעל — 50 גר., ביז 5 זל. - 1 זל. און פון 5 זל. — 1.50 זל.

די קאדענץ פון די שטאט-ראטען

וועט ווידער פערלענגערט ווערען

וו א ר ש א, 3 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) די האלב-אפיציעלע אגענטור „איסקרא" טיילט מיט, אז דאס אינערן-מיניסטעריום וועט איינגיכען אריינטראגען אין סיים א פראיעקט וועגען ווייטער פערלענגערען די קאדענצען פון די שטאט-ראטען.

א יודישער פערלאג אין בירא-בידזשאן

מאסקווע (יט"א) דער מלוכה-פערלאג פון ווייטען מזרח האט בעשלאסען צו ארגאניזירען אין בירא-בידזשאן אנ'אפטיילונג, כדי אויסצוגעבען יודישע ביכער פאר בירא-בידזשאנער ראיאן. דער פערלאג וועט ארויסלאזען הויפטזעכליך ספעציעלע ליטעראטור און לערן-ביכער.

לארד מעלטשעט—פאר יודישע ארטיסטען פון פוילען,

וועלכע מוזען פערלאזען רומעניען

טשערנאוויץ (יט"א) צעהן יודישע ביהנע ארטיסטען, פוילישע בירגער, וועלכע האבען געשפילט אין טשערנאוויץ, וועלען איינגיכען, ווי יט"א האט שוין מיטגעטיילט, מוזען פערלאזען רומעניען.

לארד מעלטשעט האט בעת זיין בעזוך אין טשערנאוויץ איבערגעגעבען דעם יודישען טעאטער-פעראיין די סומע פון 25 טויזענד ליי מיט דער בעשטימונג, אז דאס געלד זאל פערטיילט ווערען צווישען יענע ארטיסטען, וועלכע קענען נישט לענגער בלייבען אין טשערנאוויץ און געפונען זיך איצט אין גרויסער נויט.

סאוויעטישער מלוכה-פערלאג

גיט ארויס די ווערק פון א געשטארבענעם יודישען דיכטער

מאסקווע (י.ט.א) צום צעהן - יעהריגען יאהרצייט פון דעם יודישען דיכטער ב. שאפיר, גיט דער מלוכה-פערלאג „ליטעראטור און קונסט" (ליק) ארויס די געקליבענע ווערק פון דעם פערשטארבענעם דיכטער, וועלכער האט נאך זיך איבערגעלאזען א גרויסע צאהל מאנוסקריפטען און איינציגע געדרוקטע ווערק.

שאפיר איז געווען אנ'ארבייטער און זיין דיכטונג ווי אויך זיינע נאוועלען טראגען א פראלעטארישען כאראקטער. זיינע ווערק ווערען צוגעגרייט צום דרוק דורך דעם בעקאנטען ליטעראטור-פארשער ג. אויסלענדער, א מיטארבייטער פון דעם יודישען אינסטיטוט פאר פראלעטארישער ליטעראטור און קונסט אין קיעוו.

Ciężar Kryzysu

odczuwają tylko firmy nie rozumiejące potrzeby ogłaszania się

Celową reklamę przeprowadza jedynie

AKWIZYCJA OGŁOSZEN
FUCHS'a
Piotrkowska 50
Tel. 121-36

אנאנסען אין „נייעם פאלקסבלאט" האבען דעם גרעסטען ערפאלג!

1907 25-יעהריגע טעטיגקייט אין מיין פאך 1932
גיב איך אנ'איבערראשענדע נייעס!

ZAKŁAD FOTOGRAFICZNY
„POLONIA" właśc.: GUTERMAN
Łódź, Św. Jerzego 11.

צוליב'ן 25-יעהריגען יובילעאום פון מיין קונסט-ארבייט, גיב איך מיינע ג' קליענטען א גרויסע פרעמיע!

פון 1-טען יאנואר ביז'ן 1-טען פעברואר 1933 אלע טאג (בלויז זונטאג נישט) פון 11 פריה ביז 2 נאכמ. אין מיין פאטאגראפישען אטעליער פאר די בלויזע קאסטען פון דעם מאטעריאל, מינימאל מאכט אויס 60 גראשן-6 פאטאגראפיעס אין 6 פאזען, דריי קאלירען אויף ווידע-פאפיר, אויסגעפיהרט זעהר שעהן אין פערלויף פון איינציגע מינוטען, בלויז פאר די פאר קליינע גראשענס און צו יעדער אויפנאהמע בעקומט מען א שעהנעם טעאטער-קאסטיום — און צו דעם אלעם נאך א שעהן שפיגעלע מיט אנ'אייגענע פאטאגראפיע. בעמ.: דאס האט איהר נאר צייט בלויז 3 שעה אין טאג — אין איין מאנאט — פערשפעטיגט נישט און נוצט אויס די געלעגענהייט — פון 11 פריה ביז 2 נאכמ.

„POLONIA" מיט אכטונג
אינה.: גוטערמאן.
לאדז, יעזשעגא 11.
צופאהר-טראמוואי נומ' 3.

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז, 4 יאַנואַר 1933

לאָדז, 4 יאַנואַר 1933

בעסער דלות
איידער מלחמה

אין אַן אַרטיקעל א. נ.: „די ברכה פון נויט" שרייבט ד״ר י. טהאָן אין „י. דז.":

עס האָט פּאַסירט, אַז אויך פראַנקרייך האָט דערפילט דעם ביטערען טעם פון נויט. באמת, די קעלערן זענען נאָך איבער־פולט מיט דעם קאַלטען און געלען מעטאַל, אָבער אין דער קאַסע פון דער מלוכה זעהט מען שוין דאָ און דאָרט דעם דנא. עפּעס איז מיט דעם בודזשעט אויך נישט אין אָרדנונג. דאָ און דאָרט איז ער שוין צו קורץ. עס איז געוואָרען אַ רייד וועגען אַ דעפיציט פון אַזש פופצעהן מיליאַרד, פערשטעהט זיך, נאָכמלחמה'דיגע פראַנק, וועלכע זענען ווערט בלויז איין פינפטעל חלק פון די פאַר־מלחמה'דיגע. אָבער ווי ס'זאָל נישט זיין איז דאָס אַ גאַנץ שעהנע סומע, וועגען וועלכער פאַר'ן קריג האָט זיך קיינעם אַפילו נישט געחלומט. אַזעלכע צאָהלען האָבען געהערט בלויז צו דער לעהרע וועגען שטערנס און וועלטען, וועגען אומענדליכען רוים. נו, יאָ, אונזער אַריטמעטיק האָט זיך שטאַרק פערברייטערט, אָבער די ווייס נאָך אויך הייגט נישט ווי אַזוי צו פערפילען די לעכער, ווען ס'איז נישטאָ מיט וואָס.

ס'איז אַ קלאָרע זאַך, אַז מ'האָט געדאַרפט זיך בעהמען צום אַלטען מיטעל פון אָפּשפּאָרען אויף איין אָרט, כדי עס זאָל דערגעהן צו אַ צווייטען. אָבער אין וואָסער אָרט? דער ערשטער געדאַנק איז ווי געוועהנליך און ווי שטענדיג געווען: איינצוציהען דעם פּאַסעק ביי די בעאַמטע. זיי בעקומען געלד דירעקט פון דער מלוכה. דער חשבון איז דעריבער אַ געוועהנליכער: וואָס ווייניגער די מלוכה וועט זיי געבען, אַלץ ווייניגער וועט זי מוזען אויסגעבען. ביי אונז בליהט אָט די עלעמענטאַרע חכמה. ביי אונז איז פאַר אַלצדינג פעראַנטוואָרטליך דער בעאַמטער. צו וואָס דאַרפען די פיהרער פון דער מלוכה און אַנדערע אינסטיטוציעס פון עפענטליכען געבּרויך דענקען? צו וואָס דאַרפען זיי אָנשטרענגען זייערע מוחות? דער וועג איז אַ פּשוטער און גלאַטיגער: זאָל דער בעאַמטער אַ ביסעל ווייניגער עסען. צי דאַרף אַ בעאַמטער ווירקליך עסען דריי מאָל אין טאָג? ס'איז גענוג, אַז ער וועט עסען בלויז צוויי מאָל און דער דעפיציט וועט זיין געדעקט. אַזוי טוט מען ביי אונז אין אַלע אינסטיטוציעס אויך אין די פילאַנטראָפּישע. און אונזערע בעאַמטע פיזערען זיך, אָבער זיי הערסען נישט און אַלץ איז גוט. אָבער אין פראַנקרייך האָבען די בעאַמטע אַ־גאַניש פיינט אַזעלכע זאַכען און זיי ערלויבען נישט איינציהען דעם פּאַסעק. זיי שפּאַרען זיך איין און ווילען נישט דעקען די דעפיציטען מיט זייערע אייגענע מאָגענס. און דער פראַנצויז האָט ליב צו זיין איינגעשפּאַרט. עס איז דעריבער אָנגעפאַלען אונזער בעניאַלע קאָנצעפּציע מיט דעם בעאַמטען, וואָס דעקט אַלע צרות. וואו זשע זאָל מען אַלזאָ מאַכען איינשפּאָרונגען?

און דאָ האָט פּאַסירט אַ זאַך, וואָס איז געווען אוממעגליך זייט יאָהרהונדערטער: דער נייער פינאַנץ־מיניסטער, אַ סברה זעהר אַ געשיקטער מענש, האָט אויף זיך גענומען די דרייסטקייט און האָט אַרויפגעלעגט דעם פּאַסעק אויף דעם מיליטערישען בודזשעט. יאָ, אויף דעם מיליטערישען בודזשעט! מען דאַרף דאָס עטליכע מאָל אונטער־שטרייכען און אונגעבען עטליכע אויסרופונגס־צייכענס, אַז מענשען זאָלען דאָס נישט פערזעהן. פראַנקרייך האָט פערקלענערט איהר מיליטערישען בודזשעט אויף אַנדערטהאַלב מיליאַרד פראַנק, זי האָט פערקלענערט דעם בעשטאַנד פון דער אַרמעע אויף זעקס דיוויזיעס. עס האָט אַזוי פּאַסירט און די וועלט האָט זיך נישט אַ טרייסעל געטהון אין איהרע יסודות און ווייטער דרעהט זיך די ערד אַרום איהר אַקס און די זון לייכטעט ווייטער פונקט אַזוי ווי פריהער. אַנשטאָט צוואַנציג דיוויזיעס איז איצט פערהאַן אין פראַנקרייך בלויז פערצעהן, און עס פּאַסירט גאָרנישט.

און וועמען האָבען מיר צו פערדאַנקען די דאָזיגע דרייסטע, די דאָזיגע רעוואָלוציאָנערע טאַט? איינציג און אויסשליסליך אונזער דלות. זאָל ער נישט זיין געבענטשט, אויב ער טוט אויף אַזוי פיל גוטעס.

און בכלל — די וואונדערבאַרע נויט, האָט דאָך עמיצער געזאָגט, אַז צו פיהרען קריג זענען נויטיג דריי זאַכען: געלד, געלד און געלד. און אויב קיין געלד איז נישטאָ, ווי אַזוי וועט זיין קריג? ווער וועט זי פינאַנסירען? די ריטערס פון דער קריגס־אינדוסטריע האָבען דאָך ליב מזומן געלד.

אַלזאָ, זאָל זיין געבענטשט דער דלות, וועלכע קען אָפּגעוואוינען פון קריג. אַבי עס זאָל נישט דערגעהן צום מאָרדערען, זאָל באמת זיין דלות. בעסער שוין נויט איידער מלחמה.

פּראָפ. מאַסאַריק —
איינער פון די קלוגסטע מענשען אין דער וועלט
גערהאַרדט האופּטמאַן וועגען די פּרעזידענטען מאַסאַריק און הינדענבורג

דער בעריהמטער דייטשער דיכטער גערהאַרד האופּטמאַן, וועמענס 70 געבורטסטאָג איז נישט לאַנג צוריק געפייערט געוואָרען, איז ביי דער געלעגענהייט פון די פייערליכקייטען אויפגענומען געוואָרען דורך דעם טשעכאָסלאָוואַקישען פּרעזידענט פּראָפ. מאַסאַריק און דעם דייטשען רייכס־פּרעזידענט פעלדמאַרשאַל הינדענבורג. האופּטמאַן טיילט זיך איצט מיט די איינדרוקען פון די דאָזיגע צוויי אוידיענצען.

פּרעזידענט מאַסאַריק דערצעהלט האופּטמאַן, האָט מיר צוגעשיקט פון ווין אַ האַרציגען איינלאַדונגס־בריף. ווען איך בין אַרויסגעפאָהרען פון מיין האָטעל אין פּראַג צום פּרעזידענט, האָב איך געפרעגט ביים פּאָרטיער, ווען איך וועל, לויט זיין מיינונג, זיין צוריק פון דער אוידיענץ. דער פּאָרטיער האָט געענטפערט, אַז אונגעפעהר אין אַנדערטהאַלבען שעה אַרום, ווייל אַ האַלבע שעה וועט דויערען דער וועג מיט'ן אויטאָ אַהין, אַ האַלבע שעה צוריק און אַן ערך 20 מינוט וועט דויערען די אוידיענץ. ווי שטאָלץ בין איך געווען געגען דעם פּאָרטיער, ווען איך בין צוריקגעקומען נאָך דריי שעה. צוויי שעה האָט געדויערט דער וויזיט ביים פּרעזידענט.

וועגען וואָס מיר האָבען גערעדט? וועגען אַלצדינג: וועגען קונסט, וועגען פילאָזאָפיע, וועגען ליטעראַטור און וואָס ס'האָט מיך צומייסטענס פערוואונדערט, אויך וועגען פּאָליטיק. דער פּרעזידענט האָט גערעדט מיט מיר גאַנץ אָפען און אויפריכטיג וועגען אַלצדינג. איך האָב געהאַט דעם איינדרוק, אַז ער איז אַן ערליכער און היסטער פריינד פון דער דייטשער רעפּובליק. עס איז ממש נישט צו גלויבען, ווי גלענצענד מאַסאַריק אָריענטירט זיך אין די פראַגען פון קונסט און וויסענשאַפט. איך האָב געהאַט דאָס געפיהל, אַז איך רעד נישט נאָר מיט איינעם פון די געלערנטסטע מענשען, נאָר אויך מיט איינעם פון די קלוגסטע מענשען אין דער וועלט. מענשליך האָט מיר צומייסטען אימפּאָנירט די יוגענטליכע עלעגאַנץ פון דאָזיגען 80 יעהריגען מאַן, זיין פיגור, זיינע בעוועגונגען, אין וועלכע עס איז צו זעהן אַן איינגעבוירענעם אויסגעצייכענטען רייטער, אויך זיין אָריגינעל אָנגעטון, וואָס שטעלט מיט זיך פאָר אַ קאָמבינאַציע פון ציווילען אָנצוג און אוניפאָרם.

זיין ענטוזיאַסטישע בעשרייבונג פון וויזיט ביי מאַסאַריק'ן פערענדיגט האופּטמאַן מיט די ווערטער: „אויב עס וועלען אַמאָל געשאַפען ווערען פאַראייניגטע שטאַטען פון איראָפּע, דאַן ווייס איך, ווער עס דאַרף זיין זייער פּרעזידענט".

אויך הינדענבורג האָט אויף האופּטמאַנען געמאַכט אַן איבערראַשענדען איינדרוק.

האופּטמאַן לייקענט די קלאַנגען, וועגען דער כלומרשטער שטייפקייט אין דער האַלטונג פון אַלטען פעלדמאַרשאַל.

איך האָב באַלד בעקומען דעם איינדרוק, שרייבט האופּטמאַן: אָט דער מענש ווייסט גענוי, וואָס ער וויל. זיין ענערגיע איז אויסערגעוועהנליך, ביז צו דער לעצטער מינוט, ווי לאַנג ער וועט זיין פּרעזידענט, וועט ער קיינעם נישט ערלויבען אַרויסצורייסען ביי איהם די מאַכט פון דער האַנד.

איבריגענס האָט אונזער געשפּרעך געטראָגען כמעט אַן אינטימען כאַראַקטער. איך האָב הינדענבורגן דערמאָנט דאָס יאָהר 1912, ווען ער פלעגט, אַלס אָפיצער אויף עמעריטור, אַריינקומען טעגליך אין קורהויז־קאַפע אין שרייבערהאַו, וואו איך האָב דעמאָלט געוואוינט. הינדענבורג האָט זיך דערמאָנט אַלע פּרטים פון יענע טעג. איך האָב געפרעגט, צי יענע צייטען זענען נישט געווען פאַר איהם שרעקליך, ווייל מען האָט איהם געשיקט אויף עמעריטור, ווען ער איז נאָך געווען אין דער פולער קראַפט.

הינדענבורג האָט מיר געענטפערט לעבהאַפט: יאָ, דאָס זענען געווען פאַר מיר שרעקליכע צייטען, אָבער די השגחה האָט איבער מיר געוואַכט. ווען מען האָט מיך אין יאָהר 1914 צוריקגערופען אין דער אַרמעע, האָב איך אַפילו נישט געהאַט קיין פאָר מונדיר־הויזען, און איך בין אַוועק אויפ'ן פראָנט אין ציווילע. נאָכ'ן זיג ביי טאַנענבערג האָב איך, לויט'ן בעפעהל פון קייזער, זיך געדאַרפט לאָזען פּאָרטרעטירען. דער מאָלער האָט מיך דעמאָלט געפרעגט, אין וואָסערע הויזען ער דאַרף מאַכען מיין פּאָרטרעט. איך האָב איהם געענטפערט, אַז דאָס איז אַלץ איינס, זאָל ער מאָלען אַזוי ווי איך בין אָנגעטון.

פון שטאַנדפּונקט פון דער אייביגקייט
קרישטאַלענע פּאַלאַצען און מענשליכע בעסטיעס

אויף דעם ווענדפּונקט פון צוויי יאָהר־גאַנג הויבט מען אָן צו קוקען אויף דער וועלט און געשיכטע פון שטאַנדפּונקט פון אייביגקייט און אַפילו מענשען פון אַ גאַנץ יאָהר קריגען צו ביי־יאָהר ווייטע האָריזאָנטען און רעדען מיט אַזאַ שפּראַך, פון וועלכער די איינציגע קאָנסעקווענץ וואָלט געדאַרפט זיין: נישט דאָס, נאָר דווקא יענץ.

אין דעם אַרטיקעל „פאַר'ן טעמפּאָ" האָט געמאַכט דער „קורירער ווילענסקי" נישט נאָר אַ סך הכל פון פערגאַנגענעם יאָהר, נאָר אַ סך הכל פון דער ביז איצטיגער אָרדנונג אויף דער וועלט אין צוזאַמענהאַנג מיט די ריכט־ליניעס פון דער אָנקומענדיגער נייער אָרדנונג.

„עס גייט אַ קאַמף צווישען די אינדיווידואַליסטישע טענדענצען, וועלכע האָבען ביז איצט דאָמינירט, און דעם קאָלעקטיוויזם, וועלכער גרייפט אַלץ שטאַרקער און שטאַרקער אָן די אינדיווידואַליסטישע טענדענצען.

גלייכבערעכטיגונג צווישען מענשען און שטיצען די עטיק אויפ'ן עלעמענט פון אַרבייט — דאָס איז דער אייגענטליכער מאָטיוו פון דער ראַדיקאַלער שטעלונג פון דעם נייעם דור פון איי־ראָפּע. דאָס קען די אינדיווידואַליסטישע וועלט נישט פערווירקליכען און דערפאַר טאַקע איז זי פערמשפּט אויף אונטערגאַנג.

עס קומט די צייט, ווען אַלע לעבענס־פאָרמען וועלען דורכגעדרונגען מיט קאָלעקטיוויסטישע טענדענצען".

דער ברודער־אָרגאַן פון „קורירער ווילענסקי" דער אָרגאַן פון די ראַדיקאַליזירענדע סאַנאַציאָרען, דער „קורירער פּאָראַנני" מאַכט אויך מיט די שפּיל. דער הויפּט־פּובליציסט פון דער דאָזיגער צייטונג טראַגט זיך אומבעטריבט אַרויס אַ קוויט־אורטייל איבער אונזער איצטיגער געזעלשאַפטליכער אָרדנונג.

„דער באַלאַנס פון דער אָרדנונג האָט געבראַכט אַ גרויסען דעפיציט. נישט אַנגעגעבען פון אַ מאַטעריעלען דעפיציט, נאָר — אַ גרויסען גייסטיגען דעפיציט. די סיבה, די אָפענע וואונד פון דעם דעפיציט שטעקט אין די יסודות פון אונזער אָרדנונג.

די שטים וואָס רופט צו פעראַנטוואָרטליכקייט דערפאַר, טויזענט מאָל דערשטיקטע, הייבט זיך אויף צום טויזענט ערשטען מאָל.

זי שרייט מיט אַ געשריי פון מיליאָנען אַרבייטסלאָזע, זי רופט מיט יסורים פון גאַנצע פעלקער און דראָהט מיט בונט.

אָט די נישט דערשטיקטע שטים פון פעראַנטוואָרטליכקייט איז אַ גאַראַנטיע, אַז די מענשהייט וועט נישט פערזונקען ווערען דאָרט, וואו עס האָט זי פערטריבען דער קלאַסען־עגאָאיזם פון דער בורזשואַזיע.

פריהער צי שפּעטער וועט די מענשהייט געפינען איהר וועג און זי וועט אויפהערען צו קעמפען מיט דער אַלגעמיינער קאַטאַסטראָפע מיט מיטלען, וועלכע פערטיפען נאָך מעהר די קאַטאַסטראָפע. מען וועט פערשטיין, אַז די אַלגעמיינע ווירטשאַפטליכע אַנאַרכיע קען מען בעקעמפען נאָר אין וועלט־מאַסשטאַב און דערהויפּט, אַז עס איז איבעריג צו זאַמלען רייכטימער. אויב די רייכטימער פון איינע דאַרפען ווערען אָפּגעצאָהלט מיט דער נויט פון אַנדערע און אויב דער טריומפירענדיגער גאָלד־פעטיש דאַרף אָנשפּאַרען זיין מאַכט אויף דעם גייסטיגען אָפּקומעניש פון מענשען. וואָס האָבען מיר פון די קרישטאַלענע פּאַלאַצען און שפּיגלענע ווענט, אויב אין זיי קען זיך שפּיגלען בלויז די זשערנע אָדער אויך זאַטע — מענשליכע בעסטיע".

צו וועמען בלויז אַפּעלירט דער סאַנאַטאָרישער פּובליציסט וועגען בעקעמפען דעם קלאַסען־עגאָאיזם פון דער בורזשואַזיע און מיט וועלכע מיטלען רעכענט ער צו פערמיידען די קאַטאַסטראָפע? — בלייבט אַ קשיא. ער וואַרט אַ פּנים, וואָס וועט זאָגען דערצו די באַהענטסטע אינסטרוקציע פון פּרעזידענט פון בעבע־קלוב.

קיין פּאָליטישע נסים דאַרף מען נישט ערוואַרטען,
אָבער די לאַגע איז זעהר כאַאָטיש
פּאַריזער „טאַן" וועגען דעם מצב אין סאָוויעט־רוסלאַנד

דער אָפיציאָז פון דער פראַנצויזישער רעגירונג, דער „טאַן", האָט אָפּגעדרוקט אַ לייט־אַרטיקעל געווידמעט דער לאַגע פון סאָוויעט־רוסלאַנד. דער אַרטיקעל טראָגט דעם סימפּטאָמאַטישען נאָמען „דער רוסישער כאַאָס".

די צייטונג האַלט, אַז דאָס בילד פון דער לאַגע אין סאָוויעט־רוסלאַנד איז שוין אינגאַנצען קלאָר. דער „טאַן" וויל זיך נישט בענוצען מיט די אינפאָרמאַציעס, וועלכע שטאַמען פון די רוסישע עמיגראַנטישע קרייזען, ווייל די דאָזיגע אינפאָרמאַציע איז נישט שטענדיג אָביעקטיוו. אָבער אויך די ידיעות, וואָס קומען פון אָפיציעלע קרייזען, מאָלען דאָס זעלבע בילד.

נאָך דער קורצער אָטעם־פּויזע פון „נעפּ" זענען קאָלעקטיוויזירט געוואָרען 800 טויזענד גרויסע און איין מיליאָן מיט 200 טויזענד קליינע ווירטשאַפטען. דאָס גערעטעניש פון יאָהר 1931 איז מיט 120 מיליאָן קווינטאַל קלענער פאַר'ן גערעטעניש פון 1930. אין פערגאַנגענעם יאָהר איז פערניכטעט געוואָרען כמעט אַ דריטעל פון גערעטעניש. די הונגעריגע פויערים, וועלכע זענען דערפיהרט געוואָרען ביז צו פערצווייפלונג, שטעלען אַ ווידערשטאַנד דער מאַכט, טיילמאָל מיט געוועהר אין דער האַנד.

אין מאָסקווע בעטרעפט דער „פּאַיאָק" 200 גראַם שוואַרץ ברויט אַ טאָג אויף אַ פּערזאָן. די האָפנונגען אויף דער אינדוסטריאַליזאַציע פון לאַנד האָבען זיך אַרויסגעוויזען צו זיין אילוזאָריש. וואָס פאַר אַ זין האָבען די פאַבריקען, אויב מען קען זיי נישט פערזאָרגען מיט רויה־שטאָפען? רוסלאַנד קען מעהר נישט שפּייזען איהר בעפעלקערונג.

די מאַסען־בעוועגונג פון די פויערים וועט מאַכען אַ סוף צו דער קאָמוניסטישער אָרדנונג, אָדער וועט די אָרדנונג ראַדיקאַל ענדערען. בלויז מיט די אויסערגעוועהנליכע שוועריגקייטען פון דער אינערליכער לאַגע קען מען ערקלעהרען די פרידענס־שטרעבונגען פון דער סאָוויעטען־מאַכט, וואָס איז דורך איהר אַרויסגעוויזען געוואָרען בעזונדערס בולט, ווען די יאַפּאַנער האָבען פערנומען מאַנדזשוריען.

יעדער קריג, אַפילו אַ זיגרייכער, וועט אוממ־פערמיידליך ברענגען די קאַטאַסטראָפע פון דער סאָוויעטען־רעגירונג.

דאָס האָט נישט געשאַט דער 12. סעסיע פון קאָמאינטערן אָנצונעהמען אַ רייה רעזאָלוציעס וועגען דער נויטווענדיגקייט צו פערשאַרפען דעם קאַמף פאַר'ן זיג פון פּראָלעטאַריאַט אין די אַנדערע לענדער. די „פּראַוודאַ" שרייבט, אַז דעם קאָמאינטערן שטעהען פאָר נייע קאַמפען, אין פיל לענדער דעצידירענדע.

די פראַגע בלייבט אָבער דערין, שרייבט דער פראַנצויזישער אָפיציאָז, צי וועט די סאָוויעטען־מאַכט לאַנג קענען אונטערשטיצען דעם קאָמאינטערן.

מ'דאַרף נישט ערוואַרטען קיין פּאָליטישע נסים פון די געשעהענישען, וואָס קענען זיך אָפּשפּילען אין רוסלאַנד אין יאַנואַר און אין פעברואַר. בנוגע נסים האָבען מיר געהאַט נישט ווייניג טעות'ען אין פערלויף פון 10 יאָהר. אָבער וואָס עס זאָל נישט פּאַסירען, קאָן גאָרנישט זיין ערגער פאַר דעם כאַאָס, אין וועלכען עס געפינט זיך איצט דאָס גרויסע לאַנד נאָך 15 יאָהר פון פּראָלעטאַרישער דיקטאַטור, פערענדיגט דאָס פראַנצויזישע בלאַט.

DOKTOR

H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 216-90

ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־ און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער־שוועכע. אַלע אַרט אַנאַליזען, עלעקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען.

נעמט אָן פון 8–2 און פון 5–9 אָוונד.

באַזונדער וואַרטע־צימער פאַר פרויען.

א יום-טוב-מתנה פון די דייטשען

נייי-יאהר מיט זיבעצעז יאהר צוריק אויפ'ן פראנט

(זכרונות פון דער מלחמה)

נאך אונזער אפטרעטען פון לאדז דעם 23-טען נאוועמבער 1914, האבען מיר אונזער פראנט איי-בערגעטראגען ביי דער בזורע ליניקס פון סוכאטשעוו, וואו מיר זענען געשטאנען דעם גאנצען דעצעמ-בער. קיין גרעסערע שלאכטען זענען נישט פאר-געקומען. מען פלעגט נאר הערען פון צייט צו צייט אנ'ארטילעריע-שאס, וואס פלעגט איבעררייסען די שטילקייט, וועלכע האט געהערשט אויפ'ן פראנט. קלענערע אפטיילונגען פלעגען נאר אכטונג געבען, אז דער שונא זאל נישט אריבערגיין איבער דער בזורע און מאכען א פלוצלונגדיגען איבערפאל.

מיר זענען געלעגען אין די אקאפעס, געלופ-טערט אונזער וועש איבער'ן פייער, וואס מיר פלעגען מאכען פון די טאוועלנע שאכטלען פון די קוילען, רויכערען מאכארקע און פילאזאפירען וועגען אינ-האלט און ציל פון דער מלחמה. מיר האבען בע-דויערט די געפאלענע חברים, וועלכע האבען שוין געפעהלט אין אונזערע רייהען. מיר האבען שוין כמעט נישט געקלערט עס זאלען נאך קומען אזעלכע בלוטיגע שלאכטען ווי מיר האבען געהאט ביי פיאר-סטשנע, יעזיארגא, קאנסטאנטינאוו, לוצאמיסק און לאדז. מיר פלעגען אפט קוקען אויף דער בזורע און עס פלעגט זיך דאכטען, אז מיר שטייען דא כדי אכטונג צו געבען, אז די בזורע זאל פליסען אין איהר ריכטונג. מיר פלעגען אפט בעזוכען א ברויז, וועלכער האט זיך געפונען א האלבען קילא-מעטער פון אונז, פון קיינעם נישט געהיט און עפענען די קראנען פון די רעזערוואארען, אפצאפען פולע פאקלאשקעס און קעסעלעך מיט שנאפס, וועל-כע מיר פלעגען אין די אקאפעס טרינקען, און פערבייסען מיט'ן רויב וואס מען פלעגט ברענגען פון נאכט יאגד איבער די נאהענטסטע דערפער. דער רוב פלעגט בעשטייען פון עופות, קעז, פוטער, האניג און אנדערע זאכען.

דעם 24-טען דעצעמבער האט מען אונז א-רויסגעפיהרט פון דער ערשטער ליניע, פינף קילא-מעטער אונטער'ן פראנט, וואו מיר האבען געדארפט פערברענגען „ויטל", דארט האבען שוין געווארט אויף אונז בריף פון דער היים און פעקלעך, וואס מיר האבען דערהאלטען פון פעטערבורג, מאסקווע און אנדערע גרעסערע רוסישע שטעט. פון די בריוולעך, וואס מיר האבען געפונען אין די פעקלעך, האבען מיר פערשטאנען אז דאס שטאמט פון יונגע קינדער. זיי פלעגען שרייבען: „פאר'ן העלדישען זעלנערל אויפ'ן פראנט".

אין די פעקלעך פלעגען זיך געפינען: נארעל, פארים, מאכארקע, פעטס און ביסקוויט. דער איי-גענטימער פון פעקעלע פלעגט ענטגעגען מיט א דאנק דעם יונגען פעראזאגער. אזוי האט זיך גע-צויגען א קייט פון בריף צווישען צוויי אומבעקאנטע.

געשטאנען זענען מיר דא ביז סילוועסטער 1914-15 אין סילוועסטער נאכט 12 א זייגער זענען מיר ארויס אויף די ערשטע ליניעס פון פראנט. רוקענדיג זיך נאך מעהר אויף ליניקס פון סוכא-טשעוו. אויפ'ן פונקט פון פראנט איז די דייטשע מי-ליטער געווען אויף דער זעלבער זייט בזורע, וואס מיר.

דער פריהמארגען פון 1. יאנואר 1915 אויפ'ן פראנט איז געווען זעהר א שעהנער. עס האט גע-הערשט א שטילקייט ווי פאר א גרויסען שטורעם. יעדער פון אונז האט געפיהלט, אז הינטער דער שטילקייט בעהאלט זיך עפעס... גרויזאמעס... בלו-טיגעס... דער יונגער סאסנע וועלדעל, הינטער אונז א האלבען קילאמעטער, איז געווען בעדעקט מיט א דינעם דורכזיכטיגען שאל פון ווייסען שניי. און עס האט זיך געדאכט, אז טיפער אינ'ם דאזיגען וואלד שטייט גרייט צו זיין בלוטיגער ארבייט דער מלאך-המות מיט דער קאסע. ער ווארט נאר אויפ'ן סיג-נאל פון ערשטען שאס, כדי זיך לאזען שניידען די יונגע לעבענס אן א זינען און אן א ציל.

איבער די שטאלענע רעהרען און שטיקעס פון אונזערע ביקסען, וואס זענען אויסגעלייגט אין די לעכער פון די אקאפעס אין דער ריכטונג פון שונא, האבען ארויסגעטאנצט די שטראלען פון דער ליכטיגער זון, וועלכע האט אונז ליבליך בעשיינט. עס האט זיך געדאכט, אז די נשמות פון די געפאלענע טאנצען ארום פון רעהר צו רעהר און לאכענדיג שעפטשען די צו אונז! „מיר האבען שוין אין דער מלחמה דעם ציל דערגרייכט, מיר זענען שוין גאוס-געלייזט מיר זענען שוין בעפרייט".

די זון האט מיט איהרע שטראלען געווארימט דעם דינעם שיכט שניי, וועלכער האט געשמאלצען און אריינגעטריפט אין די אקאפעס. עס האט זיך גע-דאכט, אז דאס זענען טרעהרען פון מוטערס, פרויען און כלות, וועלכע בעוויינען זייערע מע ע', זין און חתנים. א טיפע בענקשאפט האט גענאגט ביי די גע-בליבענע אין הארצען. יעדערער האט מיט זיין גע-דאנק געגרייכט מיט א יאהר צוריק ווען ער איז גע-ווען מיט זיינע נאהענטע אין דער היים.

— — — — — — — — — —

מיטאמאל גיבען אונז צו וויסען אונזערע פא-טרולען, אז אויף דער גאנצער פראנט-ליניע פון שונא האבען זיך בעוויזען ווייסע פעהנער. יעדע-פון אונז האט ארויסגעשטעקט דעם קאפ פון די אקא פעס און ביסלעכווייז אינגאנצען ארויס זיך אויס-געשטעלט מיט'ן פנים צום שונא, און נישט פער-שטייענדיג וואס עס קומט פאר, האט מען אנגעהוי-בען שמועסען צווישען זיך, אז די מלחמה איז געענדיגט.

לעבען די אקאפעס פון שונא, וועלכע זע-נען געווען דערווייטערט אויף 250 מ. איז פאר-געקומען דאס זעלבע. די דייטשען זענען אויך ארויס פון די אקאפעס און זיך אויסגעשטעלט אין דער ריכטונג צו אונז. דערווייל האבען זיך פון דער-קאמפאניע אפגעטיילט צוויי דייטשע זעלנער און געקומען דערנעהנטערען זיך צו אונז, אינגאנצען ענטוואפענט, מיט פאמעליכע טריט. איך געדענק נאך זייער אויסזעהען, עס זענען געווען צוויי דייטשען אין מיטעלע עלטער, הויכער וואוקס, מיט מיצ-לעך אויף די קעפ, די הענט אין די קעשענעס און גאנץ בעזאכט האבען זיי זיך צו אונז דערנעהנ-טערט, גלייך ווי עס וואלט זיי נישט פארגעשטאנען קיין שום סכנה. גאר נאהענט פון אונזערע דראט-פערצוימונגען זענען זיי געבליבען שטיין, רופענ-דיג: „העי קאמעראדען קאם, קאם".

גלייכצייטיג האבען זיי ארויסגענומען פון קעש-ענע א קליין פעקעלע און אונז געוויזען. עס איז געקומען א בעפעהל פון אונזער באטאליאן-קאמאנ-דיר, וועלכער איז געווען מיט אונז, אז איינער פון אונז זאל זיך דערנעהנטערען. געווען צווישען אונז א דייטש העמע, וועלכער האט זיך צו זיי דערנעהנ-טערט און דעם פעקעלע גענומען.

גלייך נאך'ן אויפקשענקען דעם פעקעלע הא-בען זיך די דייטשען דערווייטערט מיט גאר אנדערע טריט זיי האבען גיך געשפרייזט צו זייערע אקא-פעס. אונזער העמע האט זיך צוריקגעקעהרט, האל-טענדיג א פאר שאכטלעך גוטע ציגארעטען און א ברוועלע, וועלכען ס'האט איבערגענומען דער קאמאנדיר.

און אט האבען זיך די דייטשען שוין דערנעהנ-טערט צו זייערע אקאפעס, ווי דורך א סיגנאל זענען מיטאמאל פערשוואונדען אלע ווייסע פעהנער פון דער גאנצער ליניע פון די דייטשע אקאפעס. און צוזאמען מיט זיי איז פערשוואונדען די דייטשע מי-ליטער און שוין האבען געפלויגען און געפייפט די ארטילעריע-גראנאטען, די ערשטע אנזאגערס פון דער בלוטיגער שלאכט. נישט אלע פון אונז האבען בעוויזען צוריק בעהאלטען זיך אין די אקא-פעס. ס'האבען זיי אנגעיאגט די דייטשע ארטילעריע-גראנאטען און זיי האבען שוין דא געפונען זייער אייביגע רוה.

ערשט איצט האבען מיר פערשטאנען דעם זינען פון די דייטשע ווייסע פאנען מיט דעם שפאציר און מתנה פון די צוויי דייטשען. עס איז נישט געווען קיין סוף פון דער מלחמה, ווי מיר הא-בען געטראכט, נאר איינער פון די סטראטעגישע מיטלען און שפיצלעך, כדי אויסמעסטען די ווייטקייט פון שונא'ס אקאפעס און דערוויסען זיך זיין כח. עס האט זיך צופלאקערט און צושפילט א שלאכט פון כלערליי מינים געוועהר. ס'האט געדונדערט די ארטילעריע פון שווערע און לייכטע גראנאטען. די מאשין-ביקסען האבען געזונגען זייער טיק-טאק-ליד. שפייענדיג מיט פייער און בליי. עס האט זיך געהערט דער קנאלען פון טויזענטער ביקסען און צו-זאמען דערמיט האט זיך אויסגעמישט דאס קרעכצען און גוססן פון די פערוואונדעטע.

און ערשט איז ארויס פון וואלד דער בעהאל-טענער מלאך-המות און מיט דער קאסע זיך גענומען צום שניט. און ווי ביים פויער אונטער'ן קאסע פאלט די געדיכטע גראז, אזוי זענען געפאלען אונ-זערע זעלנערס אונטער'ן בעוואוסטען דייטשען דרומ-מעל-פייער, מיט וועלכען זיי האבען אונז בעשא-סען. א סך זעלנערס זענען פערשאטען געווארען לעבעדיגערהייט דורך די שווערע קלעפ פון די גרא-נאטען. א סך זענען אין די אקאפעס פערוואונדעטע געווארען פון די שראפנעלען און שטיקלעך טשוגון פון די ארטילעריע-קוילען.

איך האב דאמאלס אויך בעקומען א שראפ-נעל-קראץ אין א פוס. איך האב זיך אליין אויפ'ן ארט פערבאנדאזשירט און בין געבליבען ווייטער אין בלינדאזש פון אקאפע, וואס איז נאך צופעליג גע-בליבען גאנץ.

אט אזוי האט געדויערט ביז שפעט אינאווענט. דער הוראגאן פון פייער איז שטילער געווארען, און צוועלף ביינאכט האבען מיר די קליינע רעשטעל איבערגעבליבענע פעדלאזען די דאזיגע פאזיציע מיט צעהמענדיג מיט זיך די פערוואונדעטע, האבען מיר זיך אפגערוקט אויף עטליכע קילאמעטער צוריק.

אזוי האבען מיר „פערבראכט" דעם 1-טען יאנואר 1915.

בערל סיזעלשטיין.

היינט און פאלגענדע טעג!
פילם-מייסטערווערק פון רעזשי א. נ. S. Van Dyke
NENITA
די בלום פון האוואנא
סימפאניע פון לידער, ליבע און טענץ, געשאפען אויפ'ן גרונד פון לעבען און זיטען פון די איינוואוינער פון די אינזלען אויף די ווייטע צפון-ימים.
אין די הויפט-ראלען:
LUPE VELEZ,
LAWRENCE TIBET,
ERNEST TORRENCE
אויסערן פראגראם: קלאנג-צוגאבע און לאנד-אקטועליטעטען.
פערקלענערטע פרייזען פון די פלעצער.
הנחה-בילעטען גילטיג אהן בעגרענצונגען.
אנהויב אין שבת און זונטאג 1 בייטאג, אין געוו. טעג 4.30 א זייגער נאכמיטאג.
דער זאל איז גוט בעהייצט.

א מאל בין איך געווען א גרויס-פירשט

א בוך זכרונות פון אלעקסאנדער פון רוסלאנד

שוואגער פון לעצטען צאר ניקאלאי דער צווייטער

צו דער גרויסער צאל זכרונות, קריגס-און פאליטישע מעמוארען און ביכער, וואס זענען דערשינען אין משך פון די לעצטע צעהן יאהר, איז איצט צוגעקומען א נייע בוך, וואס דער געוועזענער גרויספירשט אלעקסאנדער, דער שוואגער פון רוסישען צאר ניקאלאי, האט אנגעשריבען, אונטערן טיטעל „אמאל בין איך געווען א גרויס-פירשט".

דאס בוך פונ'ם רוסישען גרויספירשט פיהרט אונז אריין אינ'ם לעבענספלאנמער און די אינ-טריגעס פונ'ם קייזערליכען הויף-לעבען. ער דער-ציילט אונז די געשיכטע פון די לעצטע פופציג יאהר הערשען פון די ראמאנאוו'ס איבערן גרויסען רוסישען פאלק.

גראד ער, דער שוואגער און אינטימער פריינד פון „ניקי" – אזוי האט מען גערופען דעם צאר ניקאלאי אין פאמיליען-קרייז – קען אונז געבען א בילד פון דעם פערפוילטען לעבען פון די, וואס דער גורל פון 150 מיליאן מענשען איז געלעגען אין זייערע הענד.

דורכלייענענדיג דאס בוך, זעהען מיר ווי די ראמאנאוו'ס האבען זיך בהדרגה'דיג געקייקעלט בארג-אראפ און דאס האט געפיהרט צו דער רו-סישער רעוואלוציע, בעת אויפ'ן רוסישען טראן איז געזעסען דער שלימזול'דיגער צוקראכענער הערשער ניקאלאי דער צווייטער.

שוין ריין פיזיש, דער גרויסער אונטערשיד פון פאטער, אלעקסאנדער דער דריטער, וואס איז געווען א גיבור, און שטענדיג בעוויזען פיזישע גבורה, און דער זוהן זיינער, דער לעצטער קיי-זער, וואס האט, לויט דער דערציילונג פון שוואַ-גער, געמאכט א לעכערליכען איינדרוק, ווען ער האט געוואלט בעווייזען אויסערליך זיין מאכט, און זיך אנגעטון די בגדי-מלוכה.

גלייך, ווי דער פאטער זיינער איז נאך געלעגען אויפ'ן טויטען-בעט, האט דער צוקונפ-טיגער הערשער פון אזא גרויס פאלק ווי דאס רוסישע, ארויסגעזאגט דעם פולען אמת: — סאנ-דרא — אזוי האט ער גערופען זיין שוואגער אלעקסאנדער — וואס זאל איך טון? וואס וועט געשעהען מיט אונזער פאמיליע, מיט גאנץ רוס-לאנד? איך בין נישט צוגעגרייט צו ווערען צאר פון רוסלאנד. כ'האב קיינמאל נישט געוואלט ווע-רען א הערשער. איך פערשטיי נישט צו פיהרען א רעגירונג, כ'ווייס אפילו נישט, ווי אזוי איך זאל רעדען מיט די מיניסטארען, ווילסטו מיר העלפען?

אבער ער, דער שוואגער זיינער, האט

פון י. הערמאן לעווי

פונקט אזויפיל ווי ער גופא, פערשטאנען און גע-וואוסט ווי אזוי צו פיהרען א מלוכה.

איז דען א חידוש, אז ארום אזא הערשער האבען אנגעהויבען צוצושטיין אזוי פיל יועצים, מיט קלוגע גוטע עצות, ווי אזוי ער זאל פיהרען די מלוכה? די אינטריגעס, די קנאה איינער צום צווייטען אינ'ם קעניגליכען הויף, וואס איטליכער האט זיך געהאלטען קלוגער פאר'ן צווייטען, הא-בען טריאומפירט.

טאמער האט דער שוואגער אלעקסאנדער איהם געעצה'ט איינצופיהרען וועלכע ס'איז רע-פארמען, האט איהם ניקי געענטפערט:

— דו ביזט דורך דיין רייזע אין אמעריקע געווארען א סאציאליסט!

נאך איידער ראספוטין האט אנגעהויבען הערשען אין קייזערליכען הויף, האט שוין די צארין, אנגעהויבען צו גלויבען אין די ניסים פון געהיימנישפולע פערשוינען. אזוי למשל, האט זיך פלוצלונג בעוויזען אין רוסישען קייזערליכען הויף, עפעס א געהיימנישפולער וואונדער-דאקטאר פיליפ פון פאריז. אזוי ווי ער האט געוואוסט, אז דאס קייזערליכע פארפאלק ווילען האבען א יורש-עצר, האט ער בעוויזען א נס און איינגערעדט, אז די קייזערין איז מעוברת מיט א בן-זכר... ערשט נאך עטליכע חדשים, האבען די לייב-דאקטוירים דער-קלערט, אז די גאנצע מעשה איז נישט אמת... אזוי האט די יונגע קייזערין פון אנהויב אן, גע-שאפען א גינסטיגע אטמאספערע פאר די שפע-טערדיגע מעשים פון א ראספוטין.

אינטערעסאנט איז, ווי אזוי מ'האט אין די קליינע קינדער פון רוסישען קייזערליכען הויף איינגעפלאנצט שנאה צו יודען.

אזוי שרייבט דער גרויספירשט:

— עס איז נישט מיין שולד, וואס איך האב געהאסט יודען, פאליאקען, דייטשען, ענגלענדער און פראנצויזען. שולדיג אין דעם איז די גריכיש-ארטאדאקסישע קירך און דער פאטריאטיזם, וואס איז אין משך פון צוועלף שטודיען-יאהרען אריינ-געקלאפט געווארען אין מיר. זיי האבען מיך גע-מאכט אומפעהיג צו בעהאנדלען אויף א פריינדלי-כען אופן אנדערע נאציעס, וואס האבען מיר פערזענליך, קיינמאל נישט געטון קיין שלעכטס.

— מיין גייסטליכער לעהרער האט מיר יע-דען טאג אויסגעמאהלט די ליידען פון יעזוס. ער האט איינגערעדט מיין קינדישע איינבילדונגס-קראפט און איהם איז עס געלונגען, אז איך זאל בעטראכטען יעדען יוד אלס מערדער און פיי-ניגער. קוים האב איך געפרובט אנצווייזען אויף די גוטע מידות, וואס יעזוס האט געפרעדיגט, האט פאטער מיסאוו אומגעדולדיג דערקלערט:

גענויס, האט קריסטוס געהייסען ליב האבען אפילו די פיינט, אבער דאס טאר נישט ענדערען אונזער מיינונג וועגען יודען. ארימער פאטער מיסאוו! ער האט אויף זיין פשוט'ער פויערישער ארט נאכגעמאכט די הויכע גייסטליכע, וואס האבען גראפנפערדיגט דעם אנטיסעמיטיזם פון זייערע קירך-קאנצעלס. קאטאליקען און פראטעס-טאנטען, און אלע אנדערע קריסטליכע סעקטעס האבען צוגעהאלפען צו פערפלאנצען האס און שנאה צו יודען. אין רוסלאנד האט זיך דער אנטיסעמיטיזם געשטיצט, דערעיקרשט אויף דער גריכיש-ארטאדאקסישער קירך, וואס איז געווען די טרעגערין פון פיינטשאפט צו יודען. גראד אונטער די לעצטע הערשער אין רוסלאנד, וואס האבען זיך בלינד סומך געווען אויף דער קירך, האבען יודען געליטען די גרעסטע פערפאלגונגען.

דער רוסישער צאר מאכט נישט קיין אונ-טערשיד צווישען זיינע קריסטליכע און יודישע אונטערטאנען", האט ניקאלאי דער ערשטער בע-מערקט מיט בלויען בלייפעדער אויף א מעמא-ראנדום פון רוסישע בישאפען, אין וועלכען זיי האבען פערלאנגט, מ'זאל בעגרעניצען די יודישע רעכט.

— צום אומגליק פון רוסלאנד — שרייבט דער גרויספירשט — האבען די נאכפאלגער פון איהם ניקאלאי דער ערשטער נישט איבערגענומען בירושה זיין מיינונג וועגען יודען. גראד אין דער צייט, ווען איך בין גרויס געווארען, האט מען איינגעפיהרט גרויזאמע און געפעהרליכע געזעצען נעגען יודען.

דער גרויספירשט וויל אבער בעווייזען, אז אין אנדערע אייראפעאישע מדינות, איז דער אנטיסעמיטיזם נאך גרעסער.

אזוי, למשל, שרייבט ער, וואלט אין פע-טערבורג קיין האטעל נישט געוואגט ארויסצו-שטעלען א מעלדונג, אז „זיין הויז איז הונדערט פראצענט ריין פון יודען".

יעדעס אנדערע פאלק האט געהאט זיינע חטאים, צוליב וועלכע עס האט זיי געמוזט, לויט דער לעהרע פון זיינע מדריכים, — האסען.

שפאנענדיג זענען די לעצטע קאפיטלען אין וועלכע דער גרויספירשט שילדערט די מלחמה-יאהרען און דעם אויסברוך פון דער רעוואלוציע אין יאהר 1917.

פאר אונזערע קינדער

וועכענטליכע ביילאגע פון „נייעם פאלקסבלאט“

ס. טשעסטער

אויפ'ן הויכן בארג

...דער באַרג איז איבער צעהן טויזענד פוס הויך. אַ שמאָלער וועג, אַ שווערער און אַ געפעהרליכער, דרייט זיך אַרום, אונטען ליגט אַ טיפער טאָל, און אַז מ'קוקט אַהין אַראונטער, נעהמט דער קאָפּ שווינדלען, דער טאָל איז בעוואַקסען מיט פּערשידענע ביימער, ביימלעך און געצווייג, אַ שטענדיגער שנעל-שטראָם פון צעשמאָלצענעם שניי, וואָס לויפט באַרג-אַראָפּ, האָט אויסגעטיפט גרויסע גריבער אין מיטען טאָל, אַביסעל ווייטער שטייט אַ האַמבע, אַ וואַנט פון צעמענט, פערציג-פופציג פוס הויך, די וואַנט צאַמט איין און פערהאַלט דאָס וואַסער, וואָס די איינוואוינער פון טאָל נוצען עס פאַר זיך.

אין דער ברייט פון וועג קאָן מעהר ווי איין מענש נישט גיין, באַנאַנד איז אַ געפאַהר, פון איין זייט — אַ האַרטע וואַנט פון שטיין, ווילד און משופּע'דיג קרום, פון דער צווייטער זייט, אַ פּאָר שפּאַן פון דער שטיינערנער וואַנט, האָט דער טאָל זיך געגעבען אַ ריס אָפּ, זיך אַראונטערלאָזענדיג מיט אַמאָל אין דער טיף.

דער וועג דרייט זיך באַכאַנאַנד און עס קומט אַלץ אויס צו קלעטערן באַרג-אַרויף, בייטאָג איז דאָרט זעהר שיין. דער גאַנג אַליין איז אַנגענעהם, ע— ס רייצט און עס רעגט אָן, פון יעדען טראָט לויערט געפאַהר, איהר געהט און שרויפט זיך באַרג-אַרויף, קלעטערט כסדר אין דער הויך, וואָס העכער איהר קריכט אויפ'ן באַרג, אַלץ מעהר ווייטקייט זעהט איהר פאַר די אויגען, בערג בעהאַלטען זיך אויס, גריבער פיהלען זיך אָן, ריזיגע שטיינער ליגען צעוואָרפען און שטאַרצען פאַר די אויגען מיט ווילדקייט, אויסגעריסענע ביימער וואַלגערן זיך אויף דער ערד, און קאַרטשעס, איבעריגע קעהרטע מיט די וואָרצלען אַרויף, שווענקען זיך אין וואַסער, אָדער ליגען הויל און באַקעט אויף דער ערד און טריקענען זיך אויף דער הייסער זון.

פון אַלע זייטען טראָגען זיך וואַסער-שטראָמען און פאַלען אַראָפּ מיט אַ שוימיגען גערויש פון די בערג, זיי לויפען איבער'ן סאַמע דעק פון טאָל, צעשלעבגלען זיך דאָרט און צעצווייגען זיך אין אָפּגעזונדערטע פלייצען, זיי מאַכען טייכלעך און דינע ריבעלעך, פערפלאָנטערען זיך איינס אין אַנאַנדער, צעהאַקען און פערצאַמען דעם וועג.

און ווייטער שפּרייטען זיך שטעט און שטעטלעך, גאַסען, הייזער און דעכער, סטובען מיט פערלאָשענע לאַמטערנעס און הויכע קוימענס פון פאַבריקען. די הייזער און דעכער גיסען זיך צוזאַמען און די אויגען זעהן איין מאַסע איין שטאָט.

דער וועג איז ענג און געפעהרליך. אַ מורא צו קוקען אויף אַ זייט! דאָ פליהט אָן אַ פויגעל איבערן קאָפּ, דאָ שביידט אַ וועווריק איבער דעם וועג. דאָ קריכט פערביי אַב'עקדיש, צו גיין זאַל-באַנאַנד אין דער ברייט פון וועג איז נישט מעגליך, — איין פאַלשער טראָט, און מ'קאָן האָבען דעם סוף פון יענער ציגעלע, וואָס די יודען פערצייטענס פלעגען שיקען לעזאזל.

ווער איז דאס?

(אַ רעטעניש)

ווערט איהם הייס,
לויפט ער — ווער ווייסט!
ווערט איהם קאַלט,
כסדר ער פאַלט און פאַלט.
? ?

LAL QALQAQAQL·

מיטעסק'ל אבערזשאנעק.

קינדער לערנען זיך סקי-ספאָרט

א. בריי
(צפורי)

דער העלד

אַנ'אַראַביש מעשה'לע

אין דער מדבר באר שבע, ווייט, ווייט, אין דער ווּיסטעניש, צווישען הימעל און זאַמד, זענען געזעסען אויסגעשפּרייט די געצעלטען פון דעם שבט „ערב אַבו ראַשיד“, אַ שבט פון בעדואינער, וועלכע האָבען זיך פערנומען מיט האָדעווען שאָף און רינדער און אויך די געדולדיגע קעמלען.

דער גאַנצער געגענד איז געווען פערפלייצט פון דערנער און שטעכערס, מיילען האָט מען בעדאַרפט גיין צו אַ פּלאַץ וואו עס געפינט זיך וואַסער. די וועגען זענען געווען פול מיט סטעשקעס, און סמנים פון טריט פון קעמלען האָבען זיך געוואָרפען אין די אויגען, פון פּלאַץ צו פּלאַץ האָבען זיך אויך געזעהען טריט פון פערשידענע מדבר-חיות און שפורען פון שלאַנגען.

דאָ איז געווען דער איינציגער פּלאַץ, וואו עס האָט זיך אויף שטרעקעס ווייט דורכגעפינקעלט אַ שיין פון אַ ליכט ביינאַכט.

די בעדואינער וואַנדערער איז גוט געווען בעקאַנט דער פּלאַץ ווייל דער שבט איז געווען בעוואוסט אין גאַנצען געגענד, און ער האָט געשם'ט מיט זיינע גרויסע העלדען.

דער גרעסטער העלד איז געווען אבו דיאַב (דער טאַטע פון בער), ער איז געווען אַ ריז, וואָס האָט זיך פאַר קיין זאַך נישט געשראָקען, און מיט זיין העלדישקייט האָט ער אויפגעהאַלטען דעם גוטען נאָמען פון זיין שבט.

אַבו-דיאַב פלעגט קאָנען שיסען אַ פייגעלע זיצענדיג אויף אַ שקאַפע, די גרעסטע און ווילדע חיות האָבען פאַר איהם געציטערט.

איינמאָל זענען געזעסען די מענער פון שבט אין „מאַדאַפע“ (אַ פּלאַץ וואו אַראַבער זיצען און פערברענגען רופט זיך „מאַדאַפע“) און געשמועסט ווי געוועהנליך, פון פערשידענע העלדענטאַטען, פון חיות, שלאַנגען און נאָך אַזעלכע זאַכען, אַזוי איז מען זיך געזעסען געמיטלעך, פערלייגט אַ פוס איבער אַ פוס, ווער עס האָט געריכערט און ווער עס האָט דערווייל מיט די הענט געאַרבייט און געשטריקט צעפעס פון וואָל: די הענט אַרבייטען שנעל, נישט פיהלענדיג אַפילו אַז זייער באַלעבאָס איז פערנומען אין אַ גרויסען געשפּרעך. פון דערווייטענס האָט זיך שוין די זון גענומען זעצען, דער הימעל איז רויט געוואָרען, אַזוי אַז עס האָט זיך כמעט בעוויזען פון דער ווייטענס די גרינקייט פון ים, אַ קליין ווינטעלע האָט געבלאָזען און געהאַלפען פערטרייבען די קליינע פליגעלעך, וואָס האָבען געזשומעט און געקראָכען אַלעמען אין די אויגען אַריין, אין באָז און אויערען...

מיט אַמאָל זענען מיט גרויס אימפעט צוגעלאָפען עטליכע פאַסטוכער, דעם אָטעם קוים געקאָנט כאַפּען, פערסאָפּעטע און דערשראָקענע האָבען זיי אויסגעשריגען:

— אַ דעבע! אַ דעבע!...*)

אין איין סעקונדע איז שוין אַבו-דיאַב געזעסען רייטענדיג אויף זיין שקאַפע, מיט אַ ביקס אין האַנט, און שנעל ווי אַנ'אַדלער האָט ער זיך רייטענדיג געלאָזט אַהין פון וואַנען די פאַסטוכער זענען געקומען. די לופט האָט געפייפט פון זיין שנעלען רייטען, און ער איז געפלויגען, ביז ער האָט זיך דערנעהנטערט צו די „ביאר אבו חדרה“ (ברונעם פון גריבט). דאָ האָט זיך בעוויזען די דעבע מיט איהרע ברענענדיגע אויגען.

אַבו-דיאַב האָט געוואָלט גלייך זיך כאַפּען פאַר'ן ביקס און אויסשיסען, אָבער אומזיסט! פערגליווערט זענען געוואָרען אַלע אברים פון דעם גרויסען העלד. ער איז שוין אַ פערבלענדעטער געווען און איז נאָכגעגאַנגען נאָך דער דעבע מיט איהרע ברענענדיגע און פערבאַ־ענדיגע אויגע.

זי איז געגאַנגען אויף צוריק, מיט די אויגען צו איהם און ער נאָך איהר. אַזוי זענען זיי געגאַנגען און געגאַנגען ביז זיי זענען געקומען צו דער הייל פון דער דעבע, אַהין, וואוהין זי פערפיהרט אַלע מאָל איהרע קרבנות.

אַריינגיין אין הייל האָט שוין די דעבע נישט געקאָנט גיין אויף צוריק, זי האָט אויף אַ מינוט געמוזט איהרע אויגען אַוועקנעהמען פון איהם און די מינוט האָט דער העלד אויסגענוצט, אין דער שפּיץ פון הייל האָט ער זיך אַליין אַ שטאַרקען קלאַפּ-געגעבען אין שטערן, כדי ס'זאָל זיך ווייזען זיין אייגען בלוט, און די דעבע זאָל זיך דערשרעקען, און אַזוי איז טאַקע געווען. ווי נאָר זי האָט דערזעהען ווי עס רינט דאָס בלוט פון זיין פּנים, אַזוי האָט זי זיך דערשראָקען, און גענומען לויפען.

אַבו-דיאַב איז שוין דעמאָלט געקומען צוריק צו זיינע קרעפטען און האָט זיך נישט פערלוירען. ער האָט געכאַפּט די ביקס, געצילט זיך אין דער אַנטלויפענדיגער דעבע, און ער האָט נאָך קיינמאָל נישט פערפעהלט צו טרעפען, זי איז געפאַלען טויט.

ווען אַלע פון שבט האָבען שוין אין „מאַדאַפע“ בעקלאָגט זייער העלד, וועמענס בלוט די דעבע האָט אויסגעזויגען, איז ער מיט אַמאָל אַ צובלוטיגטער געקומען, רייטענדיג אויפ'ן פערד און נאָכשלעפּענדיג די טויטע דעבע.

אַבו-דיאַב'ס נאָמען איז געוואָרען גרעסער און גרעסער.

דאַן האָבען די אַראַבער פון שבט גענומען אַ גרויסען דראָנג, אַריינגעקלאַפּט אין דער ערד לעבען זייערע ביידלעך, און אויפ'ן שפּיץ פון דעם דראָנג איז געהאָנגען די בעזיגטע דעבע, דאָס איז געווען אַ סימן פאַר אַלעמען, אַז צו דער גבורה און גרויסקייט פון דעם שבט איז גאָר קיין גרעניץ נישטאָ!..

*) דעבע — אַ חיה גרעסער ווי אַ הונט, מיט ברענענדיגע אויגען וואָס גייען אין דער לענג, טויזענדער לעגענדעס געהען אַרום צווישען אַראַבער וועגען דער חיה, פאַר קיין חיה האָבען זיי נישט אַזוי מורא ווי פאַר דער. זיי זאָגען אַז די דעבע עסט נישט איהרע קרבנות, זי זויגט נאָר אויס זייער בלוט. זי אַליין, קוים זעהט זי בלוט דערשרעקט זי זיך, איהרע אויגען זעטען אַזוי ווי אַ מאַגנעט, וואָס ציהט צו צו זיך און מען מוז איהר נאָכגיין.

(מעשיות פון פיזיק)

מאגנעט

— 3 —

ווען מען מאַגנעטיזירט אָן אַ נאָדעל (מען האַלט זי אַ לענגערע צייט צוזאַמען מיט אַ מאַגנעט) און מען זעצט זי אַרויף מיט דער מיט אויף אַ שטיפטעל, אַזוי אַז זי זאָל זיך אויפ'ן שטיפטעל קענען פריי בעוועגען, זעהט מען, אַז וויפיל מען זאָל מיט דער מאַגנעט-נאָדעל נישט קערעווען, איז ווי נאָר מען לאָזט זי אָפּ, דרייט זי זיך מיט איין עק אויס צו דרום צו, און מיט'ן אַנדערען צו צפון צו.

אין די צייטען, ווען מען איז נאָך נישט געווען בעקאַנט מיט מאַגנעט, פלעגט מען זיך נישט לאָזען ווייט אין ים אַריין. ווען מען פלעגט אַרויס ווייט אין ים, דאָרט, וואו די ערד זעהט זיך שוין נישט אָן, האָט מען נאָר לויט דער זון און שטערן געוואוסט וואוהין צו שווימען. און טאָמער איז דער וועטער געווען אַ שלעכטער און קיין זון אָדער שטערן איז נישט געווען צו זעהן, האָט מען שוין דעמאָלסט אַליין נישט געוואוסט, וואוהין צו שווימען. און דער ווינט פלעגט טראָגען די שיף, שטויסען זי אויף שטיינער און צוקלאַפּען זי.

און ביז וואַנען מען האָט זיך נישט בעקענט מיט'ן מאַגנעט, פלעגט מען זיך טאַקע נישט אַוועקלאָזען ווייט פונ'ם ברעג. און ווען מען האָט זיך מיט'ן מאַגנעט בעקאַנט, האָט מען געמאַכט אַ מאַגנעט-נאָדעל אויף אַ שטיפטעל אַזוי, אַז די נאָדעל זאָל זיך פריי בעוועגען. אַ דאַנק דער נאָדעל האָט מען שוין געקאָנט וויסען וואוהין און אין וועלכער ריכטונג מען שווימט. מיט דער מאַגנעט-נאָדעל האָט מען זיך שוין געקאָנט לאָזען ווייטער פון די ברעגען, און פון יענער צייט האָט מען אַ סך נייע ימים ענטדעקט.

אויף די שיפען איז שטענדיג דאָ אַ מאַגנעט-נאָדעל (אַ קאָמפּאַס) און אַ מאָס-שטריך מיט קנופּען, וואָס געפינט זיך אויפ'ן עק שיף. די שטריך איז צוגעפעסטיגט אויף אַזאַ אופן, אַז זי צוּוויקעלט זיך און זי ווייזט אָן די שטרעקע, וואָס די שיף איז אָפּגעפאָהרען.

איצט, ווען מען שווימט אויף אַ שיף, ווייס מען שוין שטענדיג גענוי דעם מהלך פון ברעג און די ריכטונג.

לעוו טאָלסטאָי.

יהואש.

מלך-ווינטער

אין דער שניי אַרומגעפלויגען
מיט דער נאַכט דורך אַלע מערק,
איהר געבלענדט די שוואַרצע אויגען,
און געטאַנצט אויף ווייסע בערג.
איז דער גרויער שפּראָץ געקומען,
און פערגלעט די הויכע ביימען,
האָט דערנאָך די זון גענומען
אויף דער גאַס אַ יום-טוב גרייטען...
קרוינען אויף די קוימענס, לייכטער אויף די דעכער
אויסגעטאָקטע זילבער בעכער
אויף די דוכע שטאַנגען,
אויף די דראָטען,
אָנגעשאָטען
שנורען שימערדיגע שפּאַנגען...

טאַנצען קינדער אין די בעטען,
טוען אָן זיך וואָס געשווינטער,
נישט אַ רגע צו פערשפּעטען:
ווינטער, ווינטער, מלך ווינטער.
מאַמע, מאַמע קום אַרויס,
זעה די טורעמס קעגען הויז,
אַלטער, קאַלטער זיידע פראָסט
האָט פערגעסען און געלאָזט
אויף דער ערד זיין ווייסען קיטעל...

אָנגעוויקעלט ווי אַ קנויל,
און געכאַפּט אַ ביס אין מויל,
און פון אַלקערל דאָס שליטעל,
העכדוּם-פּעכדוּם פון די שטיגען
און חברים באַלד געקריגען,
און אַ שאָט זיך פון די הייזער
מיט געפּילדער אויף דער גאַס,
איבער איז דער ערשטער ווייזער,
ווערט אַ ברייטער, גלאַטער פּאַס,
און דערנאָך פון באַרג אין טאָל
פליהען אַלע מיט אַמאָל.
שפּריגען אין דעם ווייכען שניי
יונגע מאַמעס הינטער זיי,
ווער אַהער און ווער אַהין,
מיט געשפּאַסען און געלעכטער,
העלפען אונטער קליינע זיהן,
פיהרען אונטער קליינע טעכטער
און אַ גליטש מיט זיי צוזאַמען,
אויגען פינקלען, אויגען פלאַמען, —
מלך-ווינטער'ס-וואונדער-רויז,
פאַלען האָר פונאַנדער לויז,
און דער פראָסט בעפוכט מיט פודער...
ווערט אַ ליאַרעם און געדודער —
אַ געשפּאַן פון שליטלעך פאָהרט,
זיבען אין אַ רייה געפּאָרט,
און אַ מאַמע אויבען אָן,
אין אַ גרינעם קאַפּושאָן,
פיהרט און קירעוועט דעם צוג.
און אין מיטען, טו אַ קוק,
גלייך, פון הינטען זאַלבע צענט,
אַ געפלעכט פון פיס און הענט,
און אַריין אין סאַמע מיטען,
קעהרט זיך איבער יעדער שליטען
ליגען קינדער איינגעקנאָטען
אין די גריבער שניי, מי קראַטען,
ברוין און געל און גרין און ווייס,
אויסגעמישט מיט פראָסט און אייז,
הענטשקעס, היטלעך, שיך און שאַלען...
שרייט אַ קליינער עסקימאָ,
אָנגעפּעלצט אין רויט און בלאָ:
„קינדער, לאָמיר ווידער פאַלען!“...

אליעזר גרינבערג

מיזעל-מייזעל

מיזעל-מייזעל, מיזעל-מויז,
מיר זענען שכנים אין איין הויז,
נאָר מיט יעדען טאָג אין וואָך —
גרעסער ווערט און וואַנד דיין לאָך.

מיזעל-מייזעל, מיזעל-מויז,
— בעסער קריך פון לאָך אַרויס,
און הער אויף די ווענד צו גראָבען —
וועל איך בעסער ליב דיך האָבען!..

מיזעל-מייזעל, מיזעל-מויז,
שכן מיינער, הער מיך אויס:
טאָמער קריכסטו נישט אַרויס —
ברענג איך באַלד אַ קאַץ אין הויז!

יאסל דער פוילער

איינס, צוויי דריי!
יאָסל איז פאַרביי!
ער האָט פערגעסען
לאָקשען עסען,
איי-איי-איי!

שרה באַרקאַן

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

מיטוואך 4 ו' טבת תרצ"ג

יאנואר

זון-אויפגאנג 7.45

זון-אונטערגאנג 3.32

פון האנדעלס-געריכט

פירמע „יאקוב מילראד" אונטער אנ'אופאדלאשטש. — שפינערייי פון „אקצ. געז. מיכאל גלאזער" ווייטער טעטיג

דאס געריכט האט אויף דער ביטע פון ריכטער קאמיסאר פון דער געפאלענער פירמע „אקצ. געז. מיכאל גלאזער" בעשלאסען, צו פערלענגערען דעם טערמין אויף אנצומעלדען די פרעטענזיעס אויף נאך 4 חדשים.

דאס געריכט האט אויך דערלויבט, אויף ווייטער צו לאזען אין גאנג די שפינערייי פון דער פירמע.

* * *

אויף דער נעכטיגער זיצונג האט דאס געריכט פערעפענטליכט אנ'אופאדלאשטש דער פירמע „יא-קוב מילראד" (פעטריק. 20).

מחמת דעם, וואס ס'איז דא א חשד, אז דער באנקראט איז א ביזוועליגער, האט דאס געריכט בעשלאסען מילראד'ן ארייננעמען אין ארעסט.

דער ברויט-סכסוך נאך נישט ליקווידירט

מארגען וועט וועגען דעם ענין פארקומען א קאנפערענץ אין דער וואיעוואדזטווע

(2) די פראגע פון ביליגער מאכען ברויט איז נאך לעת-עתה נישט געלעזט געווארען.

כידוע, האבען די בעקערס, נאכ'ן בעשלוס פון מאגיסטראט צו רעדוצירען די פרייזען אין געבעקס, געקינדיגט דעם אפמאך מיט די בעקער-ארבייטער, און געפאדערט ביים מאגיסטראט צוריקצוציהען דעם בעשלוס ביז ס'וועט געשלאסען ווערען א נייער קאלעקטיווער אפמאך און ערשט דאן אויפ'ן יסוד פון דעם דאזיגען נייעם פעסט-שטעלען די פרייזען פון געבעקס.

דער מאגיסטראט איז ווילענדיג-נישט-ווילענ-דיג אויף דעם איינגעגנגען.

ביני לביני אבער האבען זיך די בעקערס געווענדט אין דער וואיעוואדזטווע מיט א פריש-געבאקענער און גערעכטער טענה, אז זיי ליידען זעהר שטארק פון דער קאנקורענץ, ווי דהיינו, אז די גרויסע סכומים ברויט, וואס ווערען צוגעפיהרט פון דער פראווינץ אויף די לאדזער מערק ווערען פערקויפט מיט 30 און 40 פראצענט ביליגער, ווי עס איז מעגליך אין לאדז צו פערקויפען, און אז דער גורם דערצו איז דער, וואס די פראווינץ האט נישט ביים ברויט-אויסבאקען אזעלכע מניעות און הוצאות, ווי, א שטייגער, די לאדזער בעקע-רייען, וואס ארבייטען מיט קוואליפיצירטע קרעפ-טען און ביי ספעציעלע היגיענישע איינריכטונגען.

די בעקער פאדערען דעריבער, אז זיי זאלען געשיצט ווערען פאר דער פראווינצער קאנקורענץ, וועלכע זיי האלטען אויך פאר שעדליך צום געזונד...

אין שייכות מיט דער פראגע וועט ווא-רשיינליך מארגען פארקומען א קאנפערענץ אין וואי-יעוואדזען-אמט מיט'ן אנטייל פון פארשטעהער פון דער וואיעוואדזטווע, מאגיסטראט, פראדוצענטען און קאנסומענטען.

א פערד־ פאר... אכציג גראשען

מיט דער צייט וועט מען אויטאס אויך קריגען פאר דערמעלבע פרייז

(2) אז עס מאכט זיך אויף דער וועלט א ביליגקייט, א זול — זאל מען שוין נאר אפגע-היטען ווערען;

דערציילט זיך דא נישט קיין בייז אויסטראכ-טעניש, חלילה, נאר א מעשה שהיה — א מעשה, וואס האט נעכטען פאסירט אין שיעראדז מיט'ן פויער יאקוב קענדזשערסקי פונ'ם דארף כאינא, שיעראדזער קרייז.

והמעשה שהיה כך היה:

דעם קומאטער יאקוב איז נעבעך געווארען ביטער און זויער דאס לעבען, ענג איז איהם געווארען אויף דער וועלט, ווייל פרנסה איז געווארען אלץ קנאפער און קנאפער, די לאגע זיינע איז געווארען, מחמת דחקות אונערטרעגליך, און דא האט זיך אויך געהאלטען אין איין אויגעררוקען דער טערמין פון דער ליציטאציע, וואס איז בעשטימט געווארען פאר נישט בעצאהל-טע שטייערען.

ער האט דעריבער בעשלאסען זיך מקדים צו זיין: פערקויפען זיין כאטע מיט'ן גאנצען ביסעל פערמעגען און פאר'ן געלייזטען געלד ארויספאהרען פון דארף אין שטאט אריין, כדי צו ראטעווען זיך פאר די זשעדנע הענד פונ'ם סעקוועסטראטאר.

מילא, האט ער נישט לאנג געטראכט, גענומען זיין „בן-יהיד" דעם קאשטאן, און איז איהם אוועק פערקויפען קיין שיעראדז, וואו מ'האט איהם אויפ'ן מארק פארגעלייגט פאר איהם א קימא-לן פון ק'ן גראשען, ד. ה. א זלאטע מיט פופציג אין בלעכען-זילבער...

פאר'ן פערדעל האט מען איהם אנגעבאטען אזא לעכערליכע סומע פשוט דערפאר, ווייל מ'האט געוואוסט, אז ווי גוט און לייטיש ער, דער קאש-טאן זאל נישט זיין, איז ער דאך מעהר א יענצ-וועלטיקער, ווי א היגער, ווייל דאס „מלכות" האט אויף איהם אנ'אויג, און אז דער סעקוועסטראטאר וועט איהם סיי-ווי אפנעהמען און פערקויפען...

דער פויער נעבעך איז געווארען אויסער זיך, זיך א קראץ געטון אין דער פאטיליצע, א שפיי געטון אויפ'ן גאנצען עולם הזה, און זיך געלאזט גיין צוריק אין דארף אריין.

אויפ'ן וועג אבער האט איהם אנגעהויבען צו ציהען אונטערן לעפעלע. ער האט דערפיהלט, אז ער איז הונגעריג, און ער האט זיך געלאזט גיין צוריק אין מארק אריין אויפזוכען דעם קונה, וואס האט געוואלט געבען פאר'ן סוס די אנדערטהאלבען זלאטעס.

אזוי אבער ער האט שוין יענעם קונה נישט געטראפען, האט ער זיין פערדעל פערקויפט א צווייטען קונה פאר 80 גראשען, כדי צו שטילען זיך דעם הונגער מיט 3 זעמעל, א שטיקעל קיעל-באס און א גלאז טיי.

איצט וועט ער מסתמא נאך צובעקומען א קאמפאט — פון געריכט.

די אפערע פון דעם ביליגען רעסטאראן „אמעריקאן"

א באנדע קאמבינאטארען מיט דער הילף פון א לאדזער „פויגעל" שאנטאזשירען ארימע גאסען-הענדלער און קצבים אויף א גרויסע סומע

די אינהאבער פון דעם איןווארשא באנקראט-טירטען רעסטאראן „אמעריקאן" האבען מיטגעטיילט, אז דער רעסטאראן איז געשלאסען נאר צוליב „רע-מאנט", און וועט זיך צוריק עפענען.

ווי ס'שטעלט זיך אבער ארויס, איז דער „רע-מענט" נישט מעהר ווי א תירוץ, כדי צו פערבייגען די אויגען פון די קרעדיטארען — דער רעסטאראן בלייבט געשלאסען. אזוי ארום, איז אויף א סקאנ-דאליעזען אופן ליקווידירט געווארען די „פאבריק" פון 60 גראשענדיגע מיטאגען, וואס איז מיט א גרויסע פאמפע געעפענט געווארען.

ס'שטעלט זיך ארויס נאך א זאך: אז די „אימ-פרעזע" איז ארגאניזירט געווארען פון בעקאנטע ווארשאווער קאמבינאטארען אין וועמענס שפיץ ס'-שטעהט דער פילם-דעזשיסער באייס מיצקאמיטשינ-סקי, וועלכער האט אין לאדז „א־ויסגעפילמט" 10-ער זלאטעס אלס איינשרייב-געלד אויף צו מאכען פאטאגענישע פראבעס.

מיצקא האט אין דעם רעסטאראן פערנומען דעם אמט פון דירעקטאר. ער האט גענומען פרא-דוקטען אויף רעכטס און ליבקס און א דאנק זיינע „פעהיגקייטען" בעוויזען צו געבען א געשמאק מי-טאג מיט ברויט און טעה, און דאס אלץ פאר 60 גראשען!

דאס געשעפט האט זיך גענומען פערבייטערען מיט בעקאנטע מיטלען: פערפאכטען די גארדע-ראבע. דעם ביער-בופעט, דעם אמעריקאנישען באר א. ד. גל. פראדוקטען האט מען גענומען ביי ארימע „מארק-שטייער'ס, קצבים און אגד. פאר וועלכע מ'האט קיין גראשען נישט בעצאהלט, און געלד האט מען געשלעפט פון וואו ס'האט זיך נאר גע-לאזט, אזוי לאנג ביז די קעלנעריקעס (וואס האבען גענומען פעגס׳ן 1 זל. א טאג מיט מיטאגען) האבען אין א שעהנעם טאג געטראפען די טירען פון דעם ביליגען „עס-פאבריקעל" געשלאסען אויף שלאס און ריגעל-

די בעלי-חובות, דערוויסענדיג זיך פון דער פליטה, האבען זיך א לאז געטון זוכען די אייגענ-טימער, אבער אומזיסט, ווייל די פיפיגע לייט האבען בעוויזען עוקר צו זיין פון ווארשא, און מ'ווייסט נישט וואו זייער געביין איז אהינגעקומען.

די סומע פון דעם שאנטאזש דערגרייכט א סך צעהנדליגער טויזענדער זלאטיס. צווישען די גע-ליטענע געפונען זיך אויך, דער דירעקטאר פון טעאטער „נאוואשטשי", וואו ס'האט זיך געפונען דער לאקאל פון דעם רעסטאראן „אמעריקאן" (פאר דירה-געלד) און א ווארשאווער ביער-בראווערייי, וועל-כע האט פינאנסירט די מעבעל-איינריכטונג.

א נייע פרנסה

וואס איז אויסגערעכענט אויפ'ן אויסנוצען אומגליקליכע קינדער

(2) לעצטענס, צוליב'ן קריזיס, מעהרען זיך די פאלען פון אונטערוווארפען קינדער, פון איבער-לאזען זיי אויף הפקר וכדומה.

דער מאגיסטראט האט מיט די דאזיגע קינ-דער א שווערע הלכה, ווארום די פערשידענע יתומים-אנשטאלטען, זשלאבקעס א.א. עהנליכע אינ-סטיטוציעס זענען איבערפולט, און קיין נייע בוים מען נישט.

טא ווי-זשע גיט מען זיך פאר אנ'עצה מיט דעם „איבערפלוס" פון אונטערגעווארפענע קינדער און יתומים?

ס'איז דא אנ'עצה — מען גיט זיי אפ אויף דערציהונג צו אזעלכע מענשען, וואס מעלדען זיך אין מאגיסטראט, אז זיי ווילען נעהמען פאר בע-צאהלט, פערשטעהט זיך—קינדער צו דערציהען.

טוט עס דער מאגיסטראט: גיט אפ די קינ-דער און צאהלט פאר זיי.

די דערציהונג איז אבער אין דעם רוב פא-לען אזא, וואס ס'איז א סך גלייכער, אז זיי זאלען אויסגעמיטען ווערען.

עס קומען לעצטענס אן אין מאגיסטראט פיל אנקלאגעס, אז די קינדער ווערען שלעכט בעשפייזט, און אז פיל פון זיי ווערען, נישט לויט די קינדער-כוחות, אויסגענוצט צו שווערע, פיזישע ארבייט.

Dr. med. H. LUBICZ

ספעצ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקה.

צעגעלניאנא 7. טעל. 141-32

נעמט אן פון 8–10 פריה, פון 12–2 נאכמ. און פון 5–8 אווענד. זונטאג פון 9–11 בייטאג.

שוין פון היינט—ביליגער

די טענות פון די רויכערער האט דאך געהאלפען

(2) לויט ווי מ'אינפארמירט אונז פון דער לאדזער טאבאק-פאבריק, האט זי בעכטען א־ויסגעגעבען א פעראָרדנונג צו אלע פערקויפער פון טאבאק ארטיקלען, אז די פרייזען פאר פאפיראסען זאלען גערעכענט ווערען לויט'ן נייעם צעטיק.

די שולדיגע אין נישט צופאסען זיך צו דער פעראָרדנונג וועלען צוגעצויגען ווערען צו פער-אנטווארטליכקייט.

די פעראָרדנונג איז ארויסגעגעבען געווא־רען אויפ'ן יסוד פון א קאלעקטיווער אנקלאגע פון לאדזער מענשען, וואס לאזען אוועק געלד מיט'ן רויך...

נייע קאמארניקעס-טאקסע

(2) אין שייכות מיט די קלאגען, אז פון 1. יאנואר ה.י. הויבט אן צו פערפליכטען אין לאדז א נייער קאמארניק-טאריף, דערוויסען מיר זיך פון לאָ-דזער קרייז - געריכט, אז די פעראָרדענונג וועגען דעם וועט אין לאדז אריין אין קראפט ערשט דעם 1 אפריל ה.י.

פרייזן-ירידה אויף לאדזער מערק

(2) מחמת דעם שטארקען צופיהר פון לע-בענס-פראדוקטען אויף די לאדזער מערק, זענען די פרייזען אויף זיי שטוואס געפאלען.

אין דער ערשטער רייה איז מיט 5 פראצענט ביליגער געווארען מילכווארג, אויף 10 פראצענט — גריינס און אויף 5 פראצענט — פלייש.

דער פרייז פון אייער איז ווי פאראכטאגען.

א קאמף מיט דעם קריזיס!..

היינט א צוזאמענפאהר פון די האנדעלס-קאמערען

(2) היינט קומט פאר אין ווארשא א צוזאמענ-פאהר פון די האנדעלס-קאמערען, אויף וועלכער ס'וועט בעטראכט ווערען א גאנצע רייה אקטועהלע-פראגען, ווי: קאמף געגען קריזיס א. אנד.

פון דער לאדזער האנדעלס-קאמער איז א-רויסגעפאהרען דיר. בייער.

עקזאמענס פאר דראגיסטען

ביטעס ביז'ן 1-טען פעברואר

(א) דעם 16. און 17. פעברואר ד. י. וועלען אין דער וואיעוואדזטווע פארקומען עקזאמענס פאר דראגיסטען.

די פראאינטערעסירטע דארפען אפגעבען בי-טעס ביז'ן 1. פעברואר ד. י. צו די ביטעס דארף צוגעלעגט ווערען אנ'אפצאהל-קוויטונג פון 32 זל. פאר דער עקזאמען-טאקסע.

אפגערופען דעם נאטשעלניק פון 3-טען פינאנץ-אמט

אויף דער אינטערווענץ פון סוחרים-פעראיינען

(א) אויף דער אינטערווענץ פון די היגע סוחרים-פעראיינען, איז אויפ'ן ארט פון דעם ביז-איצטיגען נאטשעלניק פון 3-טען פינאנץ-אמט, מא-פיבאווסקי, בעשטימט געווארען דער ביז-איצטיגער ליטער פון פאביאניצער פינאנץ-אמט, יוזעף סטאר-סקי, דער ביז איצטיגער נאטשעלניק מארטינאווסקי, איז איבערגעפיהרט געווארען אין דער פינאנץ-קאמער.

יודיש טעאטער „סקאלא", שרודמיעסקא 15

גאסטשפילען פון די ליבלינגע, אונזערע בני-עיר

די טעמפעראמענטפולע סוברעטין

חנה לערנער

דער פענאמענאלער זינגער-ארטיסט

דוד זיידערמאן

צוזאמען מיט'ן גאנצען אנסאמבל.

היינט, מיטוואך, 9 אוונט צום לעצטען מאל

גרויסע פאפולערע פארשטעלונג פון 60 גר. ביז 2.20 זל.

גרויסע מעלאדישע אפערעטע פון רבניש-דארפישן לעבען אין 3 אקטן

אונזער רביניו

20 נומערן פון די שענסטע חסידיש-רבנישע מוזיק.

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער.

רשימה פון פאבאראוועס

פון 1912 אין מאגיסטראט

(א) פון 2 יאנואר ד.י. אן, איז אין דער מי־ליטערישער ביורא ביים מאגיסטראט (זאוואדזקא 11, צימער 6) אויסגעהאנגען א רשימה פון די פא־באראוועס פון 1912.

ערשטע „ארביס"-גרופע

פאהרט מארגען קיין ווארשא

(א) מארגען, דאנערשטאג, פאהרט אוועק די ערשטע גרופע קיין ווארשא, וואס איז ארגאניזירט פון „ארביס". די הין-און-צוריק פאהרט קיין ווארשא איז 7.28 זלאטעס.

דער צוג מיט דער גרופע געהט אפ 7.28 פריה פון דער קאלישער באהן־הויף, און קומט צוריק דעם זעלבען טאג 6.55.

אפטייקען

היינטיגע נאכט־דיזשורען

(2) היינט בייבאכט דיזשורירען: י. קאפראלסקי (זשאמיעסקא 15), ס. טראוקאווסקי (בזשעזשינער 56), מ. ראזענבלום (שרודמיעסקא 12), מ. בארטא־שעווסקי (פיעטרקאווער 95), י. קלופטא (קאנסטאנטינ. 54), ל. טשינסקי (ראקיטשינער 53).

שטראף פאר פרובען דערמארדען

(2) דאס געריכט האט נעכטען פערמשפט די מיערים פון דארף יעזשאוו, הינטער לאדז:

אדאלף רעיסקי — אויף 5 יאהר טורמע, לודוויק רעיסקי — אויף 6 יאהר און זייער משרת ארטור קורץ — אויף 3 יאהר טורמע.

די זענען בעשולדיגט געווארען אין פרובען דערמארדען, מחמת מאטעריעלע טעמים, די שוועסטער זייערע ארמאנדא רעיסקא.

יודיש יונגעל אונטער די רעדער פון א לאסט־וואגען

(א) אין א טויער אויף זגערזשער 48, איז דער 8-יאהריגער חיים שימקיעוויטש איבערגעפאהרען געווארען פון א לאסט-וואגען. אין א שווערען צושטאנד איז דאס פערוואונדעטע יונגעל אפגעפירט געווארען אין שפיטאל.

געגען דעם בעל-עגלה יאן קלימטשאק, איז צונויפגעשטעלט געווארען א פראטאקאל.

זעלבסטמארד פון א יונג מיידל

(2) אין דער וואוינונג פון איהרע עלטערען אויף וועסאלא 16 (אין כאיגי) האט נעכטען אויס־געטרונקען א גרעסערע דאזע זאלץ-זויער די 19-יעהריגע עוגעניא וואגנער.

פאגאטאוויע האט איהר ערטיילט ערשטע הילף און אין א שווערען צושטאנד אפגעפירט אין שפיטאל אויף זגאיניקאווא.

Dr. Z. RAKOWSKI
ספעציאליסט פאר
אוירען, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייטען
11 ליסטאפאד 9 (קאנסטאנטינער)
טעל. 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7
נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 11—2.
אין כעלמי פון 8—9 פריה.

יודיש טעאטער „פילהארמאניע", נארוטאוויטשא 20
יודישע טעאטער-סטודיע
פרייטאג, דעם 6טען יאנואר 1933, 8.30 אוונט
א גרויסע פאפולערע פארשטעלונג
לאכענאיזגעזונט! לאכענאיזגעזונט!
„די רייזע פון בנימין דעם דריטען"
(מסעות בנימין השלישי) קאמעדיע אין 10 בילדער פון מענדעלע מוכר ספרים.
רעזשי — אידעם. דעקארעציעס — יצחק ברוינער. מוזיק — דוד בייגעלמאן.
טענץ — איזא הארארי. בילעטען פון 49 גר. אן צו בעקומען ביי דער קאסע.
אנאנס! שבת, דעם 14-טען יאנואר, 11.30 פריה — פייערליכע פרעמיערע
„יודישע אקטיארען" — לויט — שלום עליכם.

מ'האט נאר אמונה איז לאדז

און ס'קומען נאר אזעלכע געסט, וואס האבען ליב אלייכט פערדינסטעל

(2) ווי געוועהנליך, יעדעס יאהר אין דער צייט, בעת עס הערשט א שטארקערע בעוועגונג אין די פינאנץ-קאסעס, בענק א. א. וו. ביים אויסקויפען פאטענטען, מאכען זיך גנבים א לעבען.

פאליציי זעהט פאר די מעגליכקייטען פאר גנבים און ארדענט איין א שטארקע אבסערוואציע אין די דאזיגע אינסטיטוציעס.

א דאנק דעם דאזיגען פערהיטונגס-מיטעל איז איצט ליקווידירט געווארען א גרעסערע גנבים-באנדע פון עטליכע צעהנדליג פערזאן, וועלכע מע האט מקדים געווען און פערהאלטען נאך איידער זיי האבען בעוויזען עפעס אויפצוטון.

9 פערזאן פון די פערהאלטענע זענען ווער־שאווער „געסט". וואס גלויבען אוודאי, אז אין די טאשען פון די לאדזשער סוחרים קלינגט נאך געלד.

דאס ערשטע, וואס מ'האט מיט זיי געטון, איז — מ'האט זיי בעגלייט מיט א פאליציי-עקספארט קיין קאלושעק, פונוואנען מ'האט זיי צוגעשטעלט צהיים.

„דזשענטעלמען" בלייבט שטיין

עס איז נאך פערהאן א גרויסער זאפאס פון קאלאשען

(2) ווי בעקאנט, איז אין אנהויב דעצעמבער פ. י. געשלאסען געווארען די פאבריק פון גומי-אויסארבייטונגען „דזשענטלמען" (לימאנאווסקיעגא 156) און עס זענען געבליבען אהן ארבייט 2000 ארבייטער.

לכתחילה האט מען גערעכענט, אז די פאבריק וועט אין משך פון'ם חודש אנהויבען צו געהן. דאס איז אבער נישט געשעהן.

די פאבריק-דירעקציע האט דערקלעהרט, אז לעת-עתה טראכט מען נאך נישט וועגען דעם טער־מין ווען די ארבייט וועט זיך אנהויבען.

דער זאפאס פון סחורות, וואס איז אויסגע־ארבייט געווארען אויפ'ן פאריגען סעזאן איז נאך אזוי גרויס. אז ער וועט נאך קלעקען אויף א לענ־גערער צייט, און ביז דער דאזיגער זאפאס וועט נישט אויסגעשעפט ווערען, קען קיין רייד נישט זיין וועגען בענייען די ארבייט.

א רויב-אנפאל אויף פויץ

די ווילצלער וועלען געשטעלט ווערען פאר א געריכט

(2) איינער אדאלף מאלינאווסקי לימאנאוו־סקיעגא 115), וועלכער האנדעלט אין פויזנער קאנט מיט מאנופאקטור און קאזשוכעס, האט געמאלדען אין דער פאליציי, אז נעבען דער סטאציע ראגאזשקא איז מען איהם בעפאלען און צוגערויבט 25 קאזשוכעס.

מ'האט דורכגעפיהרט א גרינדליכע אויספאר־שונג און ארעסטירט 6 אנפאלער.

ס'איז אבער פעסטגעשטעלט געווארען, אז דעם אנפאל האבען זיי געמאכט אויף מכלומרשט, אויף פויץ, הייסט עס, און אז די „צוגערויבטע" 16 (נישט 25) קאזשוכעס האבען זיי פערקנעווארפען אין פעלד.

נישט קוקענדיג דערויף, וואס דער רויב־אנפאל איז בלויז געווען א וויץ, וועלען זיי דאך געשטעלט ווערען פאר א געריכט.

Dr. med.
H. Różaner
הויט- און ווענערישע קראנקהייטען
NARUTOWICZA 9, tel. 128-98
עמפפאנגט פון 8—10 און פון 5—8 אוו.

שרפה איז א וויין-געשעפט

(א) אין וואלסקי'ס וויין-געשעפט אויף פיעט־ריקאווער 3 איז נעכטען אויסגעבראכען א שרפה, וועלכע איז פון די פייערלעשער שנעל איינגעלאשען געווארען.

דאנערשטאג — קאנפערענץ פון „ייוואָ"-פריינד, מיט אנטייל פון פאלק האלפערין

היינטיגען דאנערשטאג, דעם 5 יאנואר 8 אוונט קומט פאר אין לאקאל פון דער געזעלשאפט „סאז" נאוואמיעיסקא 3 — א קאנפערענץ פון פריינד פון יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט אין ווילנא.

אין דער קאנפערענץ וועט זיך אויך בעטייליגען דער בעקאנטער ליטעראט, סעקרעטאר פון ווילנער פ.ע.נ.-קלוב, פאלק האלפערין.

פאלק האלפערין איז געקומען קיין לאדז אין שייכות מיט דער זאמעל-אקציע פאר „ייוואָ", וועלכע הויבט זיך איצט אן אין לאדז.

א דארפס-טראגעדיע

דערשאסען די כלה און זיך אליין

(2) א לענגערע צייט האט זיך דער 24-יעה־ריגער יוזעף וויטשאק (פון דארף קאוועטשינעק, הינטער שיעראדז) געליבט אין דער 20 יעהריגער סטאניסלאווא מאישאק, און האט געגילט אלס איהר חתן.

לעצטענס האט ער געפאדערט פון איהרע על־טערען, אז זיי זאלען בעשטימען זמן חתונה און דעם נדן.

אזוי ווי אבער די עלטערען דער מיידעלס האבען נישט געהאט קיין חשק צו געבען נדן, האבען זיי איינגערעדט די טאכטער, אז דער בחור איז אויסען בלויז דעם נדן...

די כלה האט זיך דאן אפגעשאקעלט פון איהר חתן.

וויטשאק איז דעריבער אריינגעפאלען אין א גרימצארן און בעשלאסען זיך נוקם זיין.

ער האט זיך אויסגעבארגט ביי זיינעם א קא־לעגע א ביקס, דערשאסען דורכ'ן פענסטער די כלה, און דערנאך — זיך אליין.

קלאנג-קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26
היינט און פאלג. טעג!
מעכטיגע דראמע אויפ'ן גרונד פון דער ערצעה־לונג פון בעקאנטען רוסישען שרייבער
א. נ. Szołochow
„די ליבע און די נקמה פון א דאנער קאזאק"
פילם פון דער פראדוקציע
„Sowkino", אין מאסקווע.
דער פילם איז אילוסטרירט מיט אריגינעלע לידער אויסגעפיהרט פון בעריהמטען
רוסישען כאר
פון דער גרויסער אפערע אין מאסקווע.
אין די הויפטראלען: די בערייטעגדסטע
א טיסטעי
A. Cesarskaja, H. Podgornyj
i E. Maksymow.
אכטונג: צום ערשטען מאל אויפ'ן עקראן ווערט גערעדט און געזונגען רוסישע לידער. יעדער קינא-ליבהאבער מוז דאס בילד זעהן.
קירצליך: „לופטשיף L. A. 3"
אנהויב פון די סעאנסען טעגליך 4 נאכמיטאג שבת און זונטאג 12 א זייגער בייטאג.

ר. איזראעל

משפחות אין פלאמען

סענסאציאנעלער ראמאן פון יודישען פאמיליען-לעבען

(60

— נישט אנדערש, האט דער ריכטער זיך ווייטער געטראכט, ווי די דאזיגע פרוי האט זיך ערגעץ וואו דערוואוסט יועגען מיר, אבער פאר־וואס איז זי פערשוואונדען געווארען? פאר־וואס האט זי מיך מעהר נישט געוואלט זעהען.

דער דאזיגער עפיזאד האט ביי ביאלאפאלסקין אויפגעוועקט די גאנצע רוה. זוכען זי אין לאדז האט פאר איהם נישט געהאט קיין שום זין, ער אין זיין שטעלונג האט נישט געטארט אויף אן אפיציעלען אופן זי זוכען פאר זיינע פריוואטע צוועקען. פערבונדען זיך מיט אימיצען, אז אן אנדער זאל זי אויפזוכען האט אויך נישט געהאט קיין זין און דער ריכטער האט געמוזט פערזיכערען פון דער דאזיגער גאנצער אימפרעזע. איצט האט ער געהאט פאר אן אויפגאבע אויפצוקלערען דעם געהיימניס־פולען פאל מיט דעם סטודענט קריינין און צוזא־מענהאנג מיט'ן מארד פון באסטיא מאשקאוויטש. ביאלאפאלסקין האט מען אין די מאסגעבענדע קרייזען געהאלטען פאר א זעהר פעהיגען אויספאר־שונגס-ריכטער און איהם זענען איבערגעגעבען געווארען די שווערסטע און וויכטיגסטע ענינים, נאכ־דעם ווי די פאליציי האט זיך נישט געקענט קיין עצה געבען מיט דעם פאל קריינין, האט מען איהם איבערגעגעבען ביאלאפאלסקין און דעריבער האט ער אויף אזא קאטעגארישען אופן איהם אויסגעהערט

— אלזא, איך האב דאך ביי איהם ארויסגעבע־קומען אנ'עדות, וואס וועט אפשר א ביסעל ליכט אריינברענגען אין דעם ענין, אבער פאר־וואס הייסט דער דאזיגער עדות גראד ווייספעלד, דאס האט איהם שטארק אויפגערעגט, ער האט געוואלט ידיעגירען פון ארויסרופען די דאזיגע מרים ווייספעלד, אבער איצט איז שוין געווען צו שפעט, דער אנגעקלאגטער קריינין האט שוין געהאט אונטערגעשריבען א פראָ־טאקאל, אין וועלכען ער האט אנגעגעבען דעם נא־מען פון מרים ווייספעלד

דער ריכטער האט געהייסען נאכאמאל אריינ־פיהרען זיך דעם ארעסטאנט, ווען ער האט זיך אוועק געזעצט אקעגען דעם ריכטער האט ביאלאפאלסקי געזאגט

— איהר ווייסט וואס, איך האב זיך איבערגע־טראכט דעם ענין, איך וואלט איך געקענט בע־פרייען פון דעם עדות, וועלכען איהר האט מיר אנגעגעבען

— אבער פארוואס...

— איך פערשטעה דאך, איך האב דאך נישט צו טון מיט קיין פראסטע מענשען, איהר זענט דאך אנ'אינטעליגענטער, געבילדעטער מענש, און פאר איך קען ווירקליך זיין זעהר נישט אנגענעהם צו פערמישען אין דער דאזיגער אפעריע א פרויען־צימער, וועלכע...

וואס וועלכע? וואס ווילט איהר דערמיט זאגען?

— מיט וועלכער איהר זענט אפשר אין אזעלכע בעציהונגען וואס פערפליכטען אייך צו עפעס

קריינין וועלכער איז ווירקליך נישט געווען קיין נאר האט געפיהלט אין דער לופט עפעס א פראוואָ־קאציע ער האט נישט גענוי פערשטאנען דעם מיין פון ריכטער, דאך האט ער געפיהלט, אז דאס איז נישט פאר זיין טובה, ער האט געוואלט עפעס ענט־פערען, אבער ביאלאפאלסקי האט ווייטער גערעדט.

— איך האב דעריבער בעשלאסען אייך נישט צו צווינגען מיר צוצושטעלען דעם עדות, צו דעם צוועק האב איך אייך דא אהערגערופען. מ'דארף פערניכטען דעם פראטאקאל וואס איהר האט ערשט מיט עטליכע מינוט צוריק אונטערגעשריבען און וואו ס'איז אנגעגעבען דער נאמען פון מרים וויים־פעלד און אויף דעם ארט דארף מען אנשרייבען אנ'אנדער פראטאקאל וואו דער נאמען זאל נישט פיגורירען, ווי געזאגט וויל איך פאר אייך די דא־זיגע טובה טון

— ס'איז נישט נויטיג, הער ריכטער, איך האב זיך שוין דעצידירט, אז דאס פרויליין ווייספעלד זאל אהערקומען און עדות זאגען, ווי אזוי איך האב פערברענגט דעם טאג פון מארד.

— אזוי האט מען שטענדיג, ווען מען וויל אימיצער א טובה טון, האט דער ריכטער געגעבען א קלאפ מיט דער פויסט אין טיש. אויף דעם האב איך זיך נישט גערעכט. נו גוט, איך נעהם דאס צו קענטעניש.

— אבער זאגט מיר הער ריכטער פארוואס איז מען פלוצלונג דא צו מיר אזוי גוט געווארען, ביז איצט איז דאך דער דאזיגער פאל נישט גע־ווען, אדרבא, מ'האט מיך געפייניגט, אז איך זאל אנגעבען דעם דאזיגען עדות און איך האב נישט געוואלט און איצט מיטאמאל...

— דערפאר ווייל איך האב איבערגעזומען דעם ענין און איין אינטעליגענטער מענש כעוגע־טערט דעם צווייטען אומזיסט איך צרות פער־שאפען איז לגמרי נישט נויטיג.

— מיר איז אלץ איינס הער ריכטער, איך וויל, אז די גאנצע געשיכטע זאל זיין וואס פריהער ענדיגען און דאס אויף וואס פאר א אופן זאל נישט זיין, איך האב מעהר נישט קיין כוח און נישט קיין בערוועגן אויסצוהאלטען די דאזיגע גאנצע קאמעדיע.

— דא איז נישט קיין קאמעדיע, דו זוכען מיר די גערעכטיגקייט

— זוכט זי, אבער געפינט, פייניגט נישט קיין אומשולדיגע מענשען

— איך וויל זיך נישט אריינלאזען אין קיין איבעריגע ויכוחים מיט אייך, איך וויל וויסען, צי איהר ווילט ארויסרופען דעם עדות מרים ווייספעלד, אדער נישט? און מיט דעם איז אונזער שמועס פערענדיגט

— יא, איך וויל, און וועל נישט אונטערשריי־בען קיין אנדער פראטאקאל, קען שוין זיין ווי עס וויל

קריינין האט פערלאזען דאס צימער פון ריכ־טער וועלכער איז געווען שטארק אויפגערעגט

— איך בין א גרויסער אידיאט, האט ער זיך אליין אנגעשריגען, מיר פאלען פלוצים איין משוגענע געדאנקען און איך שטעל זיך איין שמועסען מיט אזא יונגעל. ער האט שנעל אויסגעשריבען אנ'אויפפארדערונג, אז מרים ווייספעלד זאל זיך שטעלען צו איהם אין קאבינעט.

(פארטזעצונג קומט).

אזא „קאוואלערסקע" שמחה'לע
מיט א יונגער 19-יאהריגער פרייליין...

(2) בעת'ן א „זאבאווע" — דעם 15. מאי פ. י. — אין בזשעזשין ביי א געוויסען אנטאני לאפקא, האבען די דריי גנבים-בראנזשיסטען קאזשימיעזש אקיראסא, פיאטר גראנעק און יוזעף רימער (דער לעצטער איז שוין אפילו 6 יאהר געזעסען פאר א מארד) ארייגעשלעפט אין א שטאל די 19-יעהריגע איינע גאלאך, און אלע דריי, אונטער דער דראהונג פון טויט, זי פערגוואלטיגט.

אזוי, וועניגסטענס, האט וועגען דעם געמאלדען אין דער פאליציי העך ברודער פון דער געליטענער.

משמעות אבער, אז די מעשה האט געמוזט זיין א ביסעל אנדערש — ווייל דאס לאדזער קרייז-געריכט האט די דריי חברה-לייט פריי געשפראכען.

דערווייל ארבייט די פאנטאזיע
די וועבעריי פון „שייבלער און גראהמאן" ארבייט נאך אבער נישט

(2) עהערגעכטען האבען זיך פערשפרייט קלאנגען, אז עס האט אנגעהויבען צו ארבייטען די וועבעריי פון „שייבלער און גראהמאן" אויף קיליגסקיעגא גאס.

לויט ווי מ'איגפארמירט אבער פון דער פאבריק-דירעקציע, איז די מעשה נישט אמת, און פארן 9. יאנואר וועט מען נישט צונעהמען קיין נייע ארבייטער.

די מייסטערס פון דער וועבעריי בעקומען, חוץ די אונטערשטיצונגען פון ארבייטסלאזען-פאנד אויך 25 פראצענט פון די נארמאלע שכירות.

היינטיגע וואך וועלען זיי שוין אבער די 25 פראצענט נישט בעקומען, וואס דאס האט, מעגליך, א שייכות מיט דער עווענטועל-פראיעקטירטען אנהויב פון די ארבייט אין דער וועבעריי אויף קיליגסקיעגא גאס.

היינט פייערליכע דערעפנונג
פון יעקב ראטבוים'ס בילדער אויסשטעלונג אין וו.י.ז.א.

היינט מיטוואך 8.30 אוועגד קומט פאר די פייערליכע דערעפנונג פון יעקב ראטבוים'ס בילדער-אויסשטעלונג אין לאקאל „וו.י.ז.א.". ביי דער געלעגענהייט וועט י. ראטבוים האלטען א רעפעראט א. ד. ט. „קונסט אין געזעלשאפט", איינטריט פאר מיטגלידערינס און רעקאמענדירטע געסט.

גאסטראלען פון חנה לערנער און דוד זיידערמאן אין „סקאלא"

היינט מיטוואך ווערט געשפילט אין „סקאלא" די שעהנע יודישע אפערעטע „אונזער רביניו" מיט חנה לערנער און דוד זיידערמאן אין די הויפט-ראלען. די אפערעטע פערמאגט זעהר פיל שעהנע הארציגע חסידישע ניגונים און זי איז געשפילט אין לאדז שוין א לענגערע צייט מיט גרויס ערפאלג.

פון דער „יודישער טעאטער סטודיע"

פרייטאג ד. 6 יאנואר אוועגד גיט די „יודישע טעאטער-סטודיע" א גרויסע פאפולערע פארשטעלונג אין פילהארמאניע מענדעלע מוכר ספרים „די רייזע פון בנימין דעם דריטען".

גלייכצייטיג ווערן שוין געמאכט אלע פארברייטונגען צו דער נאהענטסטער פרעמיערע פון שלום עליכם'ס „יודישע אקטיארן" (בלאגדזשענדע שטערן) וואס קומט פאר שבת ד. 14 יאנואר אין פילהארמאניע.

„אנ'אקס פאר א גראשען"
היינט ווערט אין „אראראט" געשפילט אייז מאל

דאס גלענצענדע נייע'פראגראם א.נ. „אנ'אקס פאר א גראשען", אין וועלכען עס ווערט דעמאנסטרירט 15 פולשטענדיג נייע פערל-נומערן.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי — — —	86.24
4 פראצענטיגע בוראוולאנע —	40.80
3 „ דאלארובקא	53.00
7 „ סטאביליזאציע (אמ.)	54.50
8 „ ווארשאווער פאנד-בריף	45.50
8 „ לאדזער „ „	45.00
ענגלישע פונט — — —	29.88
דאלאר — — — —	8.92

ראדיא-פראגראם
מיטוואך, ד. 4 יאנואר 1933

11,40 פרעסע-איבערזיכט, 11,50 מעטעארלאגישער קאמוניקאט, 11,58 צייט-סיגנאל, 12.05 טאג-פראגראם, 12,10 גראמאפאן, 1,20 מעטעאראלאגישער קאמוניקאט, 3,10 עקספארט קאמוניקאט, 3.15 ווירטשאפטליכער קאמוניקאט, 3.30 סקוימען-כראניק. 3,35 פראגראם פאר קינדער, 4 קאנצערט. 4,40 רעפעראט, 5 אודיציע גראמאפאן, 6 מוזיק. 7 פערשידענעס, 7,20 קאמוניקאט פון דער לאדזער האנדעלס-קאמער, 7.30 פעליעטאן, 7,45 ראדיא-פרעסע, 8 סאלאן-מוזיק, 9,30 ספארט, 9,50 פארטעפיאן, 10,55 קאמוניקאטען, 11 מוזיק.

* * *

אויסלאנד

5,25 מאסקווא – אפערע, 7,30 וויען – אפערע, 8 פראג – אפערע, 8.45 קעניגסוואוסטערהאוזען – אודיציע, 9 בריסעל – אפערעטע, 9 לאנדאן – סימפ. קאנצערט.

קאמעראל- און קליינ-קונסט-טעאטער „אראראט"

קינסטל. אנפיהרונג: משה בראדערזאן. אל. 1-טער מאי 2.

היינט, מיטוואך - 1 פארשטעלונג: אנהויב 9.45 אווענט

אאקס פאר א גראשן

רעוויו אין 2 טיילען, 16 בילדער

אויסגעפירט פון קינסטלערישן „אראראט"-אנסאמבל (לויט א.ב.) בירנבוים דוד, בערגמאן יואל, בלאט אברהם, דזשיגאן שמעון, ליליאנא, פעטערמאן מאניא, סטרוגאטש יוסף, שיינע מרים, זאנדעל יאנא, שווארץ העלא, שאכטער ראמא, מארקא אירמא.

מוזיק-קאמפאזיטאר: דוד בייגעלמאן. דעקאראציעס: דינה מאטום און א. הענדלער. קינסטלערישער מאניע-קווארטעט. בילעטן צו באקומען אין קאסע פון קאמעראל-טעאטער

רעאן פויכטוואנגער וועגן יודישע ענינים

דער בערימטער דייטש-יודישער שריפטשטעלער ליאן פויכטוואנגער האט אין ניו-יארק פאר א יודישען זשורנאליסט אויסגעזאגט פאלגענדע מיינונגען וועגען היטלעריזם און דעם יודענטום בכלל.

וואס ער דענקט וועגען היטלעריזם?

פאר פויכטוואנגערן איז עס א פאטאלאגישע דערשיינונג, ווי אנטיסעמיטיזם אין אלגעמיין. אין יעדען לאנד, וואס פיבערט, וואס מאכט דורך פארליטישע און סאציאלע קאנוואולסיעס און וואו יודען זענען פארהאן, וואקסט אויס אנטיסעמיטיזם ווי א מין אויסשלאג אויף א קראנקען קערפער. פויכטוואנגער גלויבט אבער, אז דער היטלעריזם וועט לאנג נישט אנהאלטען, ער האט נישט פערלוירען זיין גלויבען אין דער קולטור פון דעם דייטשען פאלק, דאס דייטשע פאלק וועט איינזעהען סוף-כל-כוף, אז היטלעריזם מיינט אנ'אומגליק פאר דייטשלאנד, אז דער פינסטערער שאוויניזם טראגט אין זיך פולווער און דינאמיט פאר א נייעם קריג, און ער ווייסט גאנץ גוט, וואס קריג מיינט. ער האט דורכגעלעבט און דורכגעפיהלט איהרע שרעקען, ווארום ער איז אליין א זוהן פון דער מוראדיגער קריגס-צייט, ער איז געווען אין דער דייטשער ארמיי בשעת דער וועלט-מלחמה. ניין, ס'איז נישטא, וואס צו שרעקען זיך פארן היטלעריזם...

און וואס אנבעלאנגט דער ווירקונג פון היטלעריזם אויף די דייטשע יודען, דערצעהלט ער מיר אזויבס, וואס איז פאר איינעם, וואס קען די געשיכטע פון זיין פאלק גאר נישט נייע. עס ווידערהאלט זיך היינט ביי די דייטשע יודען דער אלטער פראצעס: וואס מעהר שנאה פון דרויסען, אלץ מעהר אחדות אינעווייניג. דער שונא פערייניגט, ווירקט ווי א שמעלצענדיג פייער. דער שונא וועקט אויך די אלטע יודישע עקשנות און דאס פיהרט צו א פערטיפונג פון אייגענעם נאציאנאלען בעוואוסטזיין... זעהט מען איצט טאקע, ווי די גיפטיגע אטאקעס פון די היטלעריסטען האבען געבראכט אנ'אויפלעבונג אין בעוואוסטזיין פון דייטשען יודענטום. מ'האט זיך מיט אמאל דערפיהלט אלס א טייל פון איין גרויס פערפאלגט פאלק, און מ'האט זיך געגומען פערטיפען אין זיך אליין, שעפען האפענונג און כוחות פון די אייגענע קוואלען, וואס שלאגען אין די טיפענישען פון אונזער גרויסער פערגאנגענהייט...

„ציוניזם"? ער איז נישט קיין ציוניסט, ער זעהט אין דעם יודען דעם וועלט-מענש, דעם וועלט-בירגער, דעם איינציגען טרעגער פון אמת'ן אינטערנאציאנאליזם. פלאוויוס איז געווען דער ערשטער יודישער וועלט-בירגער, דער ערשטער יוד, וואס האט געזעהען דאס יודענטום אין ליכט פון א וועלט-באנעהם. דאס וואס יודען האבען פערלוירען זייער נאציאנאלע זעלבסטשטענדיגקייט, זייער לאנד, האט איהם נישט ענטוישט, ווארום עס איז פערבליבען אזויבס, וואס קיין שונא קאן נישט אומברענגען, און וואס איז פריי פון די גרעניצען פון לאנד און איינגעצוימטקייט פון בעשטימטען שטח, און דאס איז דער גייסט פון יודענטום, אט דעם גייסט טראגען מיר ווי דער מקובל אין „יודזיס", טראגט דעם „שדי" אויף זיין שטערן. און אין דעם ליגט אונזער גרויסקייט. דאס, וואס מיר זענען נישט צוגעשמידט צו קיין שטיקעל ערד,— איז אונזער כוח און אונזער גבורה.

פויכטוואנגער לייקענט נישט אפ דעם ווערט פון ציוניזם אלס בעוועגונג פון יודישען רענעסאנס און פון ארץ-ישראל אלס גרויסער נאציאנאלער פאקטאר. ער פאלגט נאך מיט גרויס אינטערעס אלץ, וואס ווערט געשריבען וועגען די יודישע אויפטואונגען און דערגרייכונגען אין ארץ-ישראל.

מעלדונג

אלגעמיינער פראפ. לאנדעס פעראיין פון בעקליידונג-ארבייטער אין פוילען אפטיילונג 2 אין לאדז. ברזשעזשינער 5

אכטונג, עקספארט-הויזען-ארבייטער!

דאנערשטאג ד. 5-טען יאנואר 11 א זייגער פריה קומט פאר אין פעראיינס-לאקאל, ברזשעזשינער 5 א פערזאמלונג פון עקספארט הויזען שניידער-ארבייטער א. ט. א. שטרייק, אונזערע אויפגאבען. אלע עקספארט חויזען-ארבייטער דארפען אין זייער אינטערעס קומען אויף דער פערזאמלונג.

די פאך קאמיסיע

שנעלער אויסקויף פון פאטענטען און רעגיסטראציע-קארטען אויפ'ן יאהר 1933 בעזארגט די ביורא ב. מאן פיעטריק. 10

רעשטען

לאדז, נאוואמיעסקא 5 פראנט, 2-טער שטאק

פערשידענע קאמגארנס ביליצער, טאמאשאווער און לאדזער אויף אנציגער און פאלטענס ווי אויך די מאדערנסטע דאמען-שטאפען אויף פאלטנס און קאסטיומען מיט 30% בילליגער

קומט און איבערצייגט אייך, ביי SZCZĘSLIWY

געדענקט נאר אין פראנט, II שטאק

דער „קאמזעט" זאגט זיך אפ
פון העכער א דריטעל ערד אין קרים

מאסקווע. (יט"א) דער צענטראלער „קאמזעט" האט אויף זיין לעצטער זיצונג אנגענומען א בעשלוס, אז 123 טויזענד מיט 366 העקטאר ערד, ד. ה. העכער א דריטעל פון אלע ערד-פאנדען, וואס זענען זיינער צייט אויסגעטיילט געווארען פאר יודישע ערד-איינארדנונג אין קרים, ווערען צוריקגעגעבען דער קרימער רעגירונג, כדי איבערצוגעבען אנדערע ארגאניזאציע צו בעארבייטען.

דער בעשלוס דארף דורכגעפיהרט ווערען ביז דעם 1-טען פעברואר ה. י. דער דאזיגער בעשלוס איז אנגענומען געווארען נאכ'ן אויסהערען דעם בעריכט פון א ספעציעלער אויספארשונג, וואס א רעגירונגס-קאמיסיע, אונטער'ן פארזיץ פון באריס טראצקי האט דורכגעפיהרט אין קרים.

די קאמיסיע האט פעסטגעשטעלט, אז די צאהל יודישע איבערוואנדערער, וואס געפינען זיך היינט צו טאג אין קרים, זענען נישט בכח צו בעהערשען דעם גאנצען שטח ערד, וואס איז אויסגעטיילט געווארען פאר יודישער קאלאניזאציע.

דער „קאמזעט" האט איצט אין קרים אין זיין רשות העכער 321 טויזענד העקטאר ערד, איינגעטיילט אין 107 ערד-חלקים בעזעצט זענען דערווייל בלויז 87 ערד חלקים אויף א שטח פון 258 טויזענד און 948 העקטאר ערד. די איבעריגע 20 ערד-חלקים (62,985 העקטאר), וועלכע זענען אויסגעטיילט געווארען אין 1931 יאהר, זענען נאך ווייניג בעזעצט אדער נישט בעזעצט. פון די נישט-בעזעצטע ערד געפינט זיך העכער 12 טויזענד העקטאר אין דעם פריידארפער יודישען ראיאן. די איבריגע 50 טויזענד העקטאר ליגען ווייט פון די גרויסע ערד-מאסיווען, אויף וועלכע עס איז קאנצענטרירט די הויפט-מאסע פון די איבערוואנדערער. די קאמיסיע האט דעריבער פארגעשלאגען איבערצוגעבען די דאזיגע ווייטליגענדע 62 טויזענד העקטאר ערד אנדערע לאנדווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס אין קרים, וועלכע וועלען קענען בעארבייטען דעם דאזיגען ערד-שטח. אבער אויך די איבעריגע 250 טויזענד העקטאר ערד איז צופיל פאר די עקזיסטירענדע 87 קאלכאזען. פון די אלע קאלכאזען האבען בלויז 52 כמעט איינגאנצען בעהערשט די ערד, די איבעריגע 35 קאלכאזען האבען זי בעהערשט ווייניגער ווי א העלפט (קארגע 49 פראצענט). די סיבה דערפון איז, וואס די ישובים אין די דאזיגע קאלכאזען זענען בעזעצט נאר אויף 30 פראצענט און אויף יעדער פאמיליע קומט אויס העכער 26 העקטאר ערד, אויסער לאנקע, וואס עס איז אוממעגליך פאר איין איבערוואנדערער פאמיליע צו בעארבייטען.

די קאמיסיע איז דעריבער געקומען צום בעשלוס, אז מען דארף אפשניידען פון די פאנדען נאך 71 טויזענד העקטאר ערד, דאס הייסט, אז פון אלע פאנדען זאל סך-הכל ארומגעשניטען ווערען העכער 123 טויזענט העקטאר ערד, איבערלאזענדיג פאר די יודישע קאלכאזען איבער 192 טויזענד העקטאר ערד, 62 פראצ. פון דעם שטח געפינט זיך אין פריידארפער יודישען ראיאן. אויף דעם איבערבליבענעם פרייען שטח זאלען בעזעצט ווערען נאך 2,500 פאמיליעס, דאן וועט דער גאנצער ערד-שטח פולשטענדיג בעהערשט ווערען און די איבערוואנדערער וועלען זיך אויף איהם פערפעסטיגען.

Dr. med. L. Berman

צעגעלניאנא 15 טעל. 149-07.

ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס-קראנקהייטען, מענער-שוועכע בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.

נעהמט אן פון 8–11 פריה און פון 4–8 אווענד. זונטאג פון 9–1 בייטאג.

פאר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פרייזען

נאך וויינער ארט

ארטאפעדישער אנשטאלט

בראטעזען, גארסעטען, ארטאפעדישע אפאראטען אלער ארט, לייכטע פלאטפוס-איינלאגען געגען פיסשמערצען אלס נאך גיפס-אבדרוק.

Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović

פיעטריקאווער 119. טעל. 281-81.

ציטעס

פאר
גראַציעזע אנשטאלטען
דרוקערייען און פערלאַגען
[illegible]

די [illegible] יודישע [illegible]
און לאדז

„געלבקעס"

פּיעטרקאָווער 104

טעל.: 241-24

Dr. S. Kantor

ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און גע-
שלעכטס-קראַנקהייטען
וואוינט יעצט אויף
PIOTRKOWSKA 90, tel. 129-45.
נעהמט אָן פון 8—2 נאָכמיטאָג און פון 4—9 אָוענד.
זונטאָג און יום-טוב פון 8—2 נאָכמ.

קליינע אַנאָנסען
1 זלאָטי
אַנאָנס ביז 15 ווערטער

לאָקאַלען

צו פערמיטען אַ געוועלב מיט אַ שטוב אויף פראַנציסקאַנער גאַס, צוזאַמען אָדער בעזונדער. צו ערפאַהרען אויף מרדכי גבאי'ס גאַס נומער 9, ביי א. צוקערמאַן.

Po 50 złotych miesięcznie
otrzyma każdy amerykańską maszynę
do pisania „ROYAL"

Jeneralna Reprezentacja
LEON TYBER, Łódź
Piotrkowska 49, tel .106 33.

אַ שטוב מיט אַ קיך און אַן'אַנצעל צימער אויף בזשעזשינער 26, פאַבריקס-לאָקאַלען אויף פראַנציסקאַנער 30 איז צו פערמיטען. וועגען אַלעס צו ערפאַהרען ביים ווירט פראַנציסקאַנער 30.

איך זוך צו דינגען אַן'עינצעלנע גרויסע פאַרטער-שטוב אין הויף, אין דער געגענד אַגראַ-דאָווא, נאַוואָמיעסקא, פּלאַץ וואָלנאָשטשי, שוועטשקעס, וויל איך אַלס טויש אָבגעבען מיין לאָקאַל, וואָס געפינט זיך אויך אין דער דערמאָהנטער געגענד. אָפערטען אונטער „טוישען" אין אַדמ. 5698

פריוואַט-לעקציעס

עס ווערט געזוכט אַ קוואַליפיצירטע פער-קויפערין אין אַ מלעטשאַרניע מיט אַ גוטער פראַ-קטיקע. צו ווענדען זיך קילינסקיעגאָ 25, חיימאָ-וויטש. 5704

קויף און פערקויף

טיש-וואַגען, דעצימאַל - וואָגען, קילאָגראַם-געוויכטער, ליטער-מאָסען געשטעמפּעלט 1933 צו בעקומען אין הורט-אייזען-געשעפט א. וועגנער, פּילסודסקיעגאָ 10, טעל. 115 70. 5703

Sypialnię jasną w dobrym stanie tanio sprzedam. Cegielniana 58, m. 4 od 2-3 i 7½-9. 5706

מעבלירטע צימערן

אַן'אינטעליגענטער יונגערמאַן מיט מיטעלע בילדונג זוכט אַ פּאָסטען אין אַ געשעפט אָהן אונ-טערשיד פון בראַנזשע פאַר אַ מינימום געהאַלט, נור מיט שאַנסען צו אוואַנסירען. צו קלינגען 100-36 יעדען טאָג צווישען 6—8 אָוענד. 5705

פערשידענעס

Zaginiony został kwit kaucyjny z Elektrowni Łódzkiej za Nr. 62254 na zł. 10.— z dnia 19.3.30 na imię Małka Wajngold, Północna 11. 5711

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אָפּעראַציע, אָן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאַר בראַנקע אויף קילעס פאַר מענער, ווייבער און קינדער. פערשידענע קאַליקעס אין גוף פאַר הויקערס און פיס

פערלאָזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראָך ווערט גרויס ווי חי א מענטשען-קאָפּ, אָדער אזוי ווי א וואַסער-קע, און עס פאַלט אַריין אין דעם ביז און דער קראַנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראַנדיג און שטאַרבט. ספּעציעלע בעגענע הייל באַנדאַזשען אויסגעצייכנט גוט דורך רוויסע פראָפעסאָרען מיט מיינע בע-האַנדלונג און פון דייטשען פראָפעסאָר ראַקמאַר בראַכירורגיע בעווייזט זיכער דעם שווערסטען און געפעהר-ליכסטען ברוך. אויך פאַר הויקערס, לייזונגען מיט הייל-גאַרסעטען און שפּאַ-ראַטען פאַר פערקרימטע פיס און פלאַט-פיס. ספּעציעלע איינלאַגען אין די שיך קינסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאָקען, פאַר די גרעסטע קראַנקע אָדערן. עמפאַנגט פון 9 ביז 1 בייטאָג און פון 3 ביז 7 אין אָוענד

ארטאָפּעדישע אַנשטאַלט
Specialist J. RAPAPORT, Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאָס פּערזענליכע ערשיינען פון די קראַנקע איז אונבע-דינגט נויטיג. דיפּלאָמען האָבען אויסגעשטעלט פאָלגענדע אוניווערזיטעטס-פראָפעסאָרען: פּראָפ. ד"ר באַראַנטש, פּראָפ. ד"ר י. מאַריש-לער, פּראָפ. ד"ר בר. קיסלאַנאָווסקי און אויך אנדערע.
מיר נעהמען אויך אָן פערזיכערטע פון דער קראַנקען-קאַסע.

דאַנקזאַגונג.

דערמיט דריק איך אויס מיין האַרציגסטען דאַנק דעם ה' ד"ר. י. ראַפּאַפּאָרט, וואוינהאַפט אין לאָדז, וואָלטשאַנסקא 10 פאַר זמן זאָרג-פעלטיג פערלעגען א באַנדאַזש אויף מיין ברוך. היינט פיהל איך מיך גוט, כ'בין פעהיג צו דער אַרבייט און איבער הויפּט פיהל איך מיך אזוי ווי א געזונדער מענש.
(—) Andrzej Fandrych
Łódź, Al. Kościuszki 23/25.

Dr. med.
W. Eychner

אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען
וואוינט איצט 4 צעגעלניאַנא 4
(נעבן קינא „טשארי") טעל. 134-72

Dr. HELLER

ספּעציאַליסט פאַר הויט, וועגערישע קראַנקהייטען און מענער-שוועכע
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89
נעמט אָן פון 8 ביז 11 פריה און פון 4—8 אָוענד,
פאַר פרויען א ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען

Dr. med.
Haltrecht

ספּעציאַל-ארצט פאַר הויט-
און געשלעכטס-קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 10, טעל. 245-21
נעמט אָן פון 8 ביז 11 פריה, פון 1 ביז 2 מיטאָג און פון 5—9 אָוענד. זונטאָג פון 10—1 בייטאָג.
פאַר אַרבייטסלאָזע לעטשניצע פרייזען

Dr. med
REICHER

פּאָלודניאָווא 28, טעל. 20193
ספּעציאַל-ארצט פאַר מענער-שוועכע-בעהאַנדלונג
קינדערלאָזיגקייט און סעקסועלע בעראַטונגען
נעהמט אָן פון 5 — 8 אָוענד.
זונטאָג און יום-טובים פון 9 — 1 בייטאָג.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפער און הויט-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער-שוועכע
אנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
נעמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו.
זונטאָג און יום-טוב פון 9—1 פאָרמ.
בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

3 pokoje z kuchnią

przy ul. Cegielnianej, słoneczne z wygodami, elektrycznością, gazem i telefonem **zaraz do oddania.**
Wiadomość telefon. 224-49.

שייטלען

— מיט —
פאַריזער שרינדען
ווי אויך
פערטיגע שייטלען
ווערען ערשטקלאַסיג און רעעל אויסגעאַרבייט
און אָנדולאַציע צו ביליגע פרייזען,
ביי קערש
סקווערא 15.

Laboratorjum Chemiczno-Bakterjologiczne
Inż. Chem. **F. SZAC**
ul. Piotrkowska 37, tel. 230-85
Wszelkie analzy przemysłowie: wody, mydła, oleiny, artykułów spożywczych itd.
¡Ceny znżone.

„SANATO"
כירורגיש-וועכנעריז-אַנשטאַלט
אַגראַראָווא 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאַס
גינעקאָלאָגיש-וועכנעריז-
אַבטיילונג
ד"ר מעד. ש. אייגער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד. רייטלער-סוריאַנסקאַ ד"ר מעד. וו. אייכנער
פרייז פון א געבורט
אין 2-טען קלאַס צוזאַמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פּאָלאַקאָוו
כירורגישע אָפּטיילונג פון ד"ר מעד. מ. קאַנטאָר.

רעטשניצע
זגערזשער 17
נעהמט אָן קראַנקע אין אַלע ספּעציאַליטעטען
פון 9 פריה ביז 7 א ווייגער [illegible]יענד.
וויזיט 3 זל.

ראַהמען | אַלע קויפען נאָר
אין דער ערשטער יודישער ראַהמען-פאַבריק פון
י. צווייג
גאַרוטאָוויטשאַ 11 איז הויף
וואָס עמפּפעהלט צו פאַבריקס-פרייזען
זעמטליכע איינראַהמונגען און לייסטען
סטיל - אָוואַל - ראַהמען | ראַהמען
ספּעציעלע ראַהמען צו גאַרדינ-קאַסטען
ווי אויך לייסטען צו מאָפּען.

ראַטעוועט דאָס געזונד

די בערימטעסטע ערצט-ליכע וועלט - פּערזענ-ליכקייטען האָבען פעסט-געשטעלט, אַז 75 פּראָצ. קראַנקהייטען ענטשטעהען צוליב אָבסטרוקציע.
אַ קראַנקער מאָגען איז די הויפּט-סיבה פון ענטשטעהען פון פיעל קראַנק-הייטען, פּראָטאָמרייניגט דאָס בלוט און שאַפט א שלעכטע שטאָף-וועקסלונג.
די בעריהמטע זייט 50 יאָהר אין דער גאַנצער וועלט
Zioła z gór Harcu Dr. Lauera ווי דאָס האָבען בעשטעטיגט די פּראָפ. פון בערלינער אוניווערזיטעט ד"ר מאַרטין, ד"ר האָכפעלטער און א סך אנד. בעריהמטע דאָקטוירים, זענען אַן'אידעאַל מיטעל בעזונדער צו מאַכען דעם מאָגען, בעזייטיגען די אָבסטרוקציע (פער-האַרטונג), איז אַ גוט ריינינגונגס-מיטעל, פערלייכטערן די פונקציעס פון די פערדייאונגס-אָרגאַנען, פערשטאַרקען דעם אָרגאַניזם און דערוועקען דעם אַפּעטיט.
Zioła z gór Harcu Dr. Lauera בעזייטיגען די ליידען פון די לעבער, נירען, גאַל-שטיינער. העמאָריד-ליידען, רעומאַטיזם און אַרטעריטיזם, קאָפּ-וועהטאָג, אויסשיטען און לישאַיעס.
Zioła z gór Harcu Dr. Lauera זענען געוואָרען בעשאָנקען אויף די ערצטליכע אויסשטעלונגען מיט די העכסטע אויסצייכ-נונגען און גאָלדענע מעדאַלען אין באַדען, בערלין, רים, פּאַריז, לאָנדאָן און אין אַנדערע שטעט. ד"ר לאַוער האָט בעקומען טויזענדער דאַנק-זאַגונגען פון אויסקורירטע. פּרייז פון אַ האַלב פּעקעלע 1,50 זל., אַ גאַ-נצעלע פּעקעלע 2.50 זל.—פערקויף אין אַפּטייקען און סקלאַד-אַפּטעקעס.

Ostrzeżenie.

Skradziono ze szkoły im. Borochowa następujące weksle: na zł. 28 płatny 15/I i zł. 28.90 płatny 15/III, wystawca Ch. Makarski, Zawadzka 22, na zł. 30.— płatny 25/III i na zł. 30.— pł. 25/IV, wystawca Ch. Brand, Daniłowskiego 7, na zł. 20.— pł. 30/I, wystawca G. Kaneł, Drewnowska 96 na zlecenie J. Kędzierski, żyro Blankiet. na zł. 125.— pł. 23/V, wyst. B·cia Wołkówicz, Piotrkowska 59 na zlecenie Sz. Wołkowicz, żyro Gminy Żydowskiej oraz weksle po zł, 75.— pł. 22/I, 22/II i 22/III, wystawca żyd. szkoła im. Borochowa, na zlecenie M. Garfinkel, żyro M. Garfinkel i po zł. 75.— pł. 22/IV, 22/V, 22/VI, 22/VII, 22/8, 22/9, 22/10, 22/11, 22/12, wystawca szkoła na zlecenie Sz. Edelman, żyro Sz. Edelman oraz protesty po zł. 30.— pł. 28/IX i 28/X, wystawca H. Krakowski i po zł. 20.— pł. 12/XI, 27/XI i 10/XII, wystawca Holc.
Weksłe niniejsze unieważnia się. 7501

א האַלב געוועלב
פאַר'ן בלויזען דירה-געלד אָבצוגעבען.
פּלאַץ וואָלנאָשטשי 9, רוג נאָוואָמיעסקא, אין 9 היטען-געשעפט. 5699

יעדער איינציגער
האָט זיך איבערצייגט, אַז פאַר
מעבעל
דיוואַנעס, פעלצען, נייה-מאַשינען, גאַרדעראָבען או"וו צאָהלט די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאַן שענקעוויטשא 23
טעלעפאָן 191-00.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען געניצטע מעבעל אין גוטען צושטאַנד צו פערקויפען.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.
נאָר פאַר וועגערישע הויט-קראַנקה.
און מענער-שוועכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אורא-לאָגישע און נערווען-קראַנקהייטען.
קוואַרץ-לאָמפּ. עלעקטרישער הייל-קאַבינעט לאַסמעטיק.
— — עפענט פון 8 פריה ביז 9 אָוענד. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ. נעמט-אָן אַ פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
— בעזונדער וואַרטע-צימער פאַר פרויען
וויזיט 3 זל.

פאַר'ן אינהאַלט און טער-מין פון די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנט-וואָרטליך. די אדמיג. איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט. | פּעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פּרינציפּיעל דעם אינהאַלט פון דער אַנאָנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אַנאָנס אָדער צוריקצוצאָהלען פאַר דעם אַנאָנס | אַבאָנאַמענטס-פּרייז: אין לאָדז - 4 זלאָטעס אַ חודש מיט אָפּטראָגען אַ היים. אויף דער פּראָווינץ - 5 זל. אַ חודש ; אין אויסלאַנד 7 זל. אמעריקא-1 דאָל. | נעקראָלאָגען - 20 גר. אַ מ/מ (אין דער זייט 8 שפּאַלטען) קליינע אַנאָנסען ביז 15 ווער-טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע וואָרט — 10 גר. | אַנאָנסען-פּרייז פאַר אַ מילימעטער-שורה: פאָר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב-יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען; אין טעקסט—40 . . . . . 60— . . . . . 4; נאָכ'ן טעקסט—12 . . . . . 18— . . . . . 8; אויסער דער שטאָדט 50 פּראָצ. טייערער, אויסלאַנד 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. אַ וואָרט

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat". Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman